

FARKASINSZKY TIBOR

**MAGYAR ŐSTÖRTÉNET
ÚJ ALAPOKON**

Kr. e. kb. 2000-től

**Az eredeti – azonos című – könyv rövidített
és kiegészített változata**

FARKASINSZKY TIBOR

**MAGYAR ŐSTÖRTÉNET
ÚJ ALAPOKON**

Kr. e. kb. 2000-től

**Az eredeti – azonos című – könyv rövidített
és kiegészített változata**

**Miskolci Bölcsész Egyesület
Miskolc, 2008.**

Az előlő fedőlapon látható kép a magyarok keleti (az Urmia-tótól a Szir-darja folyóhoz települt) népágának „Ugur-tu – Az-pa₇-lu” = Férfi-női oroszlangriff néven azonosítható ősszülei és istenségi jelképét ábrázolja.
(Forrás: László–Rácz 1977. 158.)
[Ez a kép és az 1.a., 2–3. képmelléletek ábrái Bolya Gergely által készített színes tűzzománc-képek fényképei.]

ISBN 978-963-7528-75-0

Felelős kiadó: Dr. Gyárfás Ágnes
a Miskolci Bölcsész Egyesület
Nagy Lajos Király Magánegyetemének elnöke

Egyetemi segédanyag 2. kiadása gyanánt

Készült Miskolcon 2008-ban
Nyomás: Z-Press Kiadó Kft., Miskolc

TARTALOMJEGYZÉK

MAGYAR ŐSTÖRTÉNET ÚJ ALAPOKON Kr. e. kb. 2000-től.....	5
I. A magyar őstörténet új alapjai	5
Előszó.....	5
Összefoglalósszerű bevezetés	5
1. Általános alapelvek és módszerek.....	10
2. A népnevek alapján adódó magyar és vele közeli rokon népek.....	11
1–2. sz. táblázatok.....	12-13
3. Magyar népnevünk és minden régi változata a nagy anya- istennőnkre utal, kinek népe vagyunk.....	14
4. Összefoglaló áttekintés a magyarság eredetéről	16
5. Több protoméd-magyar néphullám betelepülése a Kárpát- medencébe.....	17
6. A nyelvrokonságunk szemlélete	20
7. Genetikai vizsgálatok eredményei	23
8. Embertani (antropológiai) vizsgálatok eredményei	26
9. Egy széles sávú kulturális hatás a Rajna-vidéktől a Pamírig	27
II. Tizenhárom körülmény(csoport), mely a magyarok Urmia-tó vidéki őshazájának létezését igazolja, vagy erősen valószínűsíti	28
III. A magyarok néhány őstörténeti kapcsolata birodalmi népekkel	40
1. Protomédia magyar/megyer ősnépei	40
2. A Mitanni Királyság névadó népe	41
3. Man(na) ország matien magyarjai	41
4. Kimmer-magyar kapcsolatok	41
5. Szkíta-magyar kapcsolatok.....	43
6. Óperzsa-magyar kapcsolatok	44
7. Párthus-magyar kapcsolatok	45
8. Szármata-magyar kapcsolatok	46
9. Hún-magyar kapcsolatok	47
10. Avar-magyar kapcsolatok	49
11. Türk-magyar kapcsolatok	50
IV. Általán helytelennek vélt magyar őstörténeti elgondolások	51
V. Az eltérő magyar őstörténeti elgondolások lehetséges és szükséges egységesülése.....	56
VI. A székely magyarok 1. népágának/nemzetiségének a Halys folyótól a Balkánon át a Kárpát-medencébe vonulását megerősítő körülmények.....	58

Melléklet. A népnevek alapján adódó magyar és vele közeli	
rokon népek.....	64
Felhasznált irodalom	67-74
Térképmelléklet 2 db	
Képmelléklet 4 db	

MAGYAR ŐSTÖRTÉNET ÚJ ALAPOKON

Kr. e. kb. 2000-től

I. A magyar őstörténet új alapjai

Előszó

Ezzel a könyvecskével azonos című könyvem 2004-ben jelent meg 214 oldal terjedelemben, de már elfogyott.

Ismerőseim arra biztattak, hogy lényegesen rövidebb, 50–70 oldalas füzetzerű könyvecskében kíséreljem meg a rövidség, tömörség és közérthetőség igényével leírni a kutatási eredményeim lényegét, kiegészítve az újabbakkal.

Az ilyen biztatásra jött létre ez a könyvecske, mely az eredetinek rövidített, kiegészített 2. kiadásának is tekinthető.

Itt is nagyon megköszönöm Bakay Kornél, Bolya István, Gyárfás Ágnes, Hajdú Katalin, Harsányi Ildikó, Kiszely István és Pető Imre e könyvecske tervezetéhez tett segítő, értékes észrevételeit.

Összefoglalásszerű bevezetés

A magyar őstörténet új alapjai a következők:

1. A magyarok őseinek a magyar népnév és régi változatai figyelembevételével történő keresése és megtalálása a régi írásokban.

A népnév régen – őseink és a velük rokonnépek körében bizonyosan – a nép legfőbb istenségének, vagy isteni ősszüleinek, esetleg azok jelképének a neve volt. Népnévéhez minden nép éppoly szívósan ragaszkodott, miként az istenségéhez.

Ezért a népnév szilárd alapnak tekinthető az ősiségkutatásnál, bár az évezredek során a hangzása és az ókori szerzők által alkalmazott átírása változott, de a jelentése lényegében változatlan maradt (A legfenségesebb anya[istennő]).

Népnévünk minden régi változata a nagy anyaistennőnkre utal, kinek népe vagyunk.

2. A magyar népnév és régi változatai nyomán a magyarok ősei az ókori szerzők írásaiiban legkorábban Kr. e. kb. 2000-től azonosíthatók a Kaukázustól délre az Urmia-tó környékén élő népként. Ősnépünk ott [a mai Irán északnyugati részén] a hajdani Protomédia, Gutium, Mitanni Királyság, Mannai vagy Mantiana népeiből ötvöződött. A Matiana nevű országukban élő protoméd [a méd nevet átvevő árja médeket megelőző népi] eredetű matian-magyarok különféle (főleg asszír, árja méd, perzsa stb.) népek katonai nyomására három részre elkülönülve elvonultak:

- a) a kisázsiai Halüsz (Halys) vagy Kizil-irmak folyóhoz (nyugati ág),
- b) a Kaukázus északi előterébe (északi ág),
- c) az Aral-tó keleti és a Iaxartes v. Szir-darja folyó térségébe (keleti ág).

E három magyar népág és istensége nevét is hordozó griffjelképei közül egy e könyvecske **előlső fedőlapján**, kettő pedig a **2–3. képmellékleten** látható.

3. Később az említett három területről a magyarok nagy része áttelepült a Kárpát-medencébe különböző időben és több hullámban.

[Azért is jöhettek a Kárpát-medencébe, mert az első hullám magyarrokon népeket és kultúrát találhatott ott {már az új(abb) kőkortól, Kr. e. kb. 9000–2000. közötti időtől kezdve kimutatott balkáni, égei és kisázsiai kapcsolatokkal is}, az első követő magyar néphullámok pedig már a saját nyelvükön beszélő testvéreikhez csatlakoztak, akikről bizonyára korábban is tudtak.]

A magyarok ősei protoméd eredetűek. A főbb népnév-változataik: (proto)méd guti, hurri, szubartui/szabartui(-aszpalui), madai, medán, midián, mitanni, mantian, matien, matian, mater, meter, materea/meterea turba, maticeta, maticon stb.

[Protoméd népeknek nevezhetők az árja médek Kr. e. kb. 850 körüli honfoglalása előtt azon a területen, a későbbi Nagy Médiában és Média Atropaténében élő népek, kiknek gyűjtő/átfogó méd nevét az árja médek átvették.]

Protoméd eredettel 6, magyar népnév-változatokkal 5 hullámban történhetett magyar honfoglalás, betelepülés a Kárpát-medencébe:

0. hullám: Protoméd szigünnák és agathürszők a Kárpát-medencében Kr. e. 1500–500 között dokumentálva.

I. hullám: Matianok, szikulóták, zakhlumok a nyugati ágból = székely magyarok (1. nemzetsége) Kr. e. 2. és Kr. u. 1. sz. között.

II. hullám: A szármatakkal jött magyarok az északi ágból: materea, meterea turba és talán más rokonnépek (székely magyarok 2/a. nemzetsége is) Kr. e. 1. és Kr. u. 1. sz. fordulója körül.

III. hullám: A húnokkal jött magyarok az északi ágból: mater és talán más rokonnépek (székely magyarok 2/b. nemzetsége is) a 4–5. században.

IV. hullám: Az álavár uar-khióniták vagy várkunok nyomán jött „fehér” (ugür, onogur) mater, matian magyarok és talán más rokonnépek a keleti ágból (székelyek 3. nemzetsége is) a 7. században.

V. hullám: A „fekete” magyarok (megyer, gyarmat, tarján és más törzsnevekkel) és talán más rokonnépek Almos és Árpád vezetésével az északi ágból a 9. században.

A nyelvrokonságunk széleskörű és közös eredetű. Alapja a kárpáti-dinári-turáni, vagy Fekete- és Kaszpi-tenger környéki egykori magyarrokon ősnép és nyelve.

Nyelvrokonságunk – bár népenként eltérő mértékben, de – fennáll a következő nyelvekkel: finnugor, szláv, török, örmény, sumer, héber, ógörög, latin-olasz, német-osztrák stb.

Mindez igaz, és csak úgy lehet igaz, ha a nyelvrokonságunk alapjaként létezett egy magyarrokon, általam kárpáti-dinári-turáninak nevezett, különböző szerzőktől több mint 15-féle elnevezéssel illetett rokonnyelvű ősnép-család, mely hasonló lehetett pl. a mai szláv népek és nyelvek családjához.

E magyarrokon népcsalád tagjainak más népekkel történt keveredése következtében jöhetett létre a nyelvrokonságunk több mai néppel.

Nyelvrokonságunk tehát nem más népektől a magyarok által történt szóátvételeken alapul, hanem a magyarral rokonszavak közös eredetűek a régi magyarrokon nép- és nyelvcsaládból mind a magyar, mind a magyarral nyelvrokonságot mutató népek nyelvében.

Az ősi magyarrokon kárpáti-dinári-turáni népnek és nyelvének mi magyarok vagyunk a nyelvrokonainkhoz viszonyítva a legnagyobb arányú megőrzői és képviselői.

Fontos megkülönböztetni a magyar népet és őseit a magyarrokon népektől.

A magyarrokon népcsalád egykori létét **genetikai vizsgálatok** eredményei is alátámasztják.

Magyar népünk **embertani (antropológiai) összetétele** pedig tükrözi a kárpáti-dinári-turáni magyarrokon nép- és nyelvcsalád utódainak teljességét, minden főbb embertani változatát.

Így ennek a magyarrokon nép- és nyelvcsaládnak nemcsak a nyelvét, hanem az embertani összetételét is képviseljük és őrizzük az évezredek során végbement változásaival együtt.

Három fő népágunknak a **Térképmelléklet A. és B.** lapjain az Urmia-tó környékéről sematikusan jelzett vonulási útvonala átfogja az egykori kárpáti-dinári-turáni magyarrokon nép- és nyelvcsalád hozzávetőlegesen teljes földrajzi területét, ahonnan a mai kevert népességünk kialakult.

Az említett földrajzi térségben és környékén egy érdekes **kultúrhatás** is megnyilvánul: sumer nyelven a nagy folyók nevei (Fényre, Napra, Holdra, vagy istenükre utaló) „szimmetrikusan” váltakozó jelentésűek.

Tizenhárom körülmény(csoport) igazolja, vagy erősen valószínűsíti a magyarok Urmia-tó vidéki őshazájának egykori létezését:

- 1) A magyar népnév régi változataival az ókori szerzők jelzik ősnépünket először az Urmia-tó vidékén; később Kisázsiaiban, a Kaukázus É-i előterében és a mai Szir-darja folyónál; majd e 3 népág nagyobb része a Kárpát-medencébe települ több (5) hullámban és különböző időszakokban.
- 2) Minden valós magyar őstörténeti ismeretünk illeszkedik az előző pontban körvonalmazott rendszerbe.
- 3) A bolgár és a magyar eredetmonda hasonlósága.
- 4) A Djagfar Tarihi volgai bolgár, török nyelvű krónikában írnak a baskírok kialakulásában is részt vevő keleti magyarokról mint urmiaiakról, urmiai nyelven beszélő népről és Madjar (Magyar) istenségükről.
- 5) III. Béla királyunk tájékoztat az egyik rézpénzén az Urmia-tó környéki, hajdani Man(na) ország matienjeiről vagy madsarenjeiről (magyarjairól).
- 6) Evlija Cselebi oszmán török utazó ír a magyar ősatyák, nép, nyelv és korona adzsemi/iráni eredetéről.
- 7) A magyar krónikák a hitregei őshazánkat Perzsia-Irán határvidékén jelzik, a tényleges őshazánk annak közelében valószínű.
- 8) A magyar hagyományok túlnyomó többségének szoros mezopotámiai párhuzama van.
- 9) Sok magyar kutató (például megemlítve 12) az őshazánkat É-Ny-Iránban, illetve a Kaukázus déli térségében valószínűsíti.

10) A Lehel-kürtön a középmező felső sávjában Man ország Urmiate nevű városát lehet azonosítani 2 magyar népág (szabartu aszpalu és unugur) szövetségi (szabír) államában.

11) Hérodotosz a 18. perzsa szatrapia területén egy eset kivételével, 4-5 alkalommal váltogatva szerepeltet vagy matieneket (magyarokat), vagy szaszpirokat (szabírokat), akik katonai szövetséges magyar (v. magyarrokon) népágak lehetnek.

12) Örmény források alapján a 6. században az Azovi-tengernél élő, „hún”-nak nevezett nép szavainak kb. fele a magyar, 15–20 százaléka az örmény nyelv szavaival azonosítható, így húnna nevezett magyarokról lehet szó, akik az Urmia-tó környékén tartós kapcsolatban lehettek örményekkel.

13) Czeizel Endre genetikai távolság-vizsgálatai szerint feltűnően kicsi a genetikai távolság az iráni és a székely, csángó, matyó, jász, kiskun minták között. Mindez a magyarságot legtisztábban őrző székely, csángó, matyó csoportokra tekintettel a magyarok alapvetően iráni eredetét támasztja alá.

A magyarok néhány őstörténeti kapcsolata 11 birodalmi néppel például szemlélteti és csak jelzésszerűen vázolja, hogy helyes szemlélettel vizsgálva a magyarok a saját népnévük régi változataival szerepeltetve hol, mikor, milyen kapcsolatban voltak, vagy lehettek az egyes birodalmi néven nevezett népekkel.

Az ún. birodalmi népnév a legtöbb esetben a birodalmat alapító népnek a neve, mellyel azonban nemcsak ezt a népet, hanem a birodalom összes népét is átfogóan megnevezik, pl. a perzsák mint a perzsa birodalom népei, a húnok mint a hún birodalom népei stb. A birodalmi népnév tehát sok népet takar(hat).

A magyarság a hozzávetőlegesen 3000 éves őstörténete után kb. 1100 évvel ezelőtt új saját birodalmat alapított a Kárpát-medencében.

A legalább 4000 éves történetünk erőt adhat és adjon is erőt a sikeres megmaradásunkhoz a következő 4000 évben és azután is.

Néhány (11–13-féle) általam helytelennek vélt magyar őstörténeti elgondolás bemutatása és bírálata után szó van az említett elgondolásokkal kapcsolatos jelenlegi helyzet kisebb részben előnyös, de nagyobb részben hátrányos oldaláról.

Ez utóbbi főleg abban mutatkozik meg, hogy az egymásnak ellentmondó magyar őstörténeti elgondolásokról értesülő ember nem tud eligazodni közöttük.

A magyar őstörténet új alapokon nyugvó rendszeréhez jól illeszkedhetnek az általam tévesnek tartott felfogásokban is többnyire ott rejlő részgazságságok.

Az eltérő nézetek egységesülési folyamata lehetséges és szükséges is, ám időigényes folyamat.

Végül a **székely magyarok 1. népága/nemzetsége** (latinul *genus*, törzs, nép is) **vonulási útjának feltételezését** (a Halys folyótól a Balkánon át a Kárpát-medencébe) **megerősítő 16 körülmény** ismertetésére kerül sor.

A székelyek 2. és 3. nemzetségének útja nyugat felé a Fekete- és a Kaszpi-tenger északi partvidékének térségén át nem igényel a tárgyaló részben említetteken túlmenő egyéb indoklást.

A székelyek három nemzetségét okmányok említik, ám nem nevezik meg, hogy melyik az a három. Ezért megkíséreltem azt felderíteni.

Következzék ezek után a bevezetesként összefoglalt tárgykörök részletesebb ismertetése.

1. Általános alapelvek és módszerek

Árpád honfoglalása után a magyar nép Európában talán a legerősebb nép, vagy a legerősebb népek egyike volt.

Nyilvánvaló, hogy népünknek is több ezer éves őstörténetét ma már csak mozaikszerű ismeretek összekapcsolása és azok rendszerbe illeszkedése alapján lehet körvonalazni.

Az ennek során általam alkalmazott főbb elvek és módszerek:

- a magyar nép őseinek a magyar népnév lehetséges régi változatai alapján történő kutatása,
- a megállapítások lehetőleg több oldalról történő megerősítése,
- több tudományág eredményeinek figyelembe vétele, hasznosítása,
- rendszer szemlélet érvényesítése,
- a saját és magyarrokon népeink jelképei, hitregéi, valamint a sumer nyelv felhasználása, továbbá
- a dokumentáltság biztosítása.

A régi, mozaikszerű ismereteket több tudományág (nyelv, történelem, mitológia, vallás, régészet, antropológia, genetika stb.) területéről lehet nyerni.

Őstörténetünket illetően rendszernek tekinthető népünk kialakulásának az a folyamata, mely fentebb a 2. és 3. új alapnál szerepel.

Ebbe a folyamat-rendszerbe vagy hozzá illeszkednek a mozaikszerű részismeretek népünk multjáról.

Fontos a rendszer és az illeszkedő elemei kölcsönös igazolásának elve. Ez az elv azt jelenti, hogy ha bizonyos elemek egy rendszerbe illeszkednek, akkor egyrészt az illeszkedő elemek igazolják (alátámasztják, megerősítik, bizonyítják) a rendszer létezését; másrészt az elemek rendszerbe illeszkedése igazolja az elemek helyes meghatározását, kiválasztását.

Igy valamely rendszer és az illeszkedő elemei kölcsönösen igazolják egymást.

A magyar népnév régi változatainak kutatásánál a név *mad* és *dar* alapszava a különféle nyelvekben és átirásokban előfordulhat:

a) *mad(i)*, *mat(i)*, *med(i)*, *met(i)*, *mid(i)*, *mit(i)* és *mud(i)* = *mod(i)*, *mut(i)* = *mot(i)* változatokban anya alapjelentéssel, vagy az anya jelentésű szó alapjaként; illetve

b) *dar*, *tar* és *der*, *ter* formákban sumer nyelven gyarapító, ősnemző madár; szarus-szarvas, emlősállat-fülű, szarvas-, vagy oroszlán-típusú griffmadár, szimurg, vagy széttárt, szárnykönyöktől lehajló (mintegy a fiókait, fészket védelmező) szárnyú nőstény madár jelentéssel.

Vö. az **1.a. és b. képmellékleteken** látható griffmadár és emberasszony szfinxszerű ábrázolásaival, melyek *Ma-d'ar* = Magyar anyaistennőnk jelképének tekinthetők.

A *d* és *t* hang a kiejtésnél *gy* és *ty* hanggá lágyulhat. Átirásnál pl. a *di*, *ti* betűcsoport ezeket a hangokat is jelölheti. A *d* és *t* hang alul ponttal, vagy ahelyett felül vesszővel jelölve *dz*, *dzs*, *gy*; *tz* és *c*, *tzs* és *zs*, *ty*; *cc*, *tty*, *zsz* hangzású is lehet. Az *-an* és *-en* végződést többnyire a vele azonos (= fenséges) jelentésű *-ar* és *-er* váltotta fel.

2. A népnevek alapján adódó magyar és vele közeli rokon népek

E népek kimutatását a **Melléklet** tartalmazza. Feltünteteti az ilyen népek nevét, a népnevet említő szerző nevét, a szakirodalmi hivatkozást

számot/adatot, az évszázad és a nép által lakott földrajzi térség megnevezését.

A népszev változatait t rzs n, ágon belüli ism t l d s nélkül  gy lehet áttekinteni a szerzők által tett említésük id sorrendj ben:

A n pszev változatai t rzs n, ágon belüli ism t l d s nélkül

1. sz. táblázat

Törzs, �g	Mad - v�ltozat� neve	Dar - v�ltozat� neve
(I) Központi törzs	(proto)m�d, mitanni madai, med�n, midián matian/en, szaspir matien	dardan
(II) Keleti �g	pantimath(i) mater matian (matern, matikon) sz�rmata, szirmata	darita gandar derbik/x
(III) �szaki �g	szaumata mai�t (me�t, me�t) mater, sz�rmata tatme�t, theme�t iaxamata, iazamata, iximata ixomata met(e)ib, kharimata amadok, thiszamata medok, modok materea, meterea (turba) agamatha, imadokh	szaudarata dandar (mai�t) basztarna tindar kotzager tarniak tarpet (mai�t) zabender
(IV) Nyugati �g	matian (matien, maticeta), dalmat szikulóta zakhlum	deremisza deretin dindar szkirtar terbuni�ta

A mater nép a keleti és az északi ágban is szerepel, mert az Uralt l délre jelzett csoportjának besorolása bizonytalan.

A magyar mater, matian és a székely szikulóta, zakul név a régi szerzőknél

2. sz. táblázat

Említési alkalom s ama

SZERZŐ NEVE	IDŐ	MATIANOK A			SZIKULÓTÁK, ZACHLUMOK a Balkán ��lszigeten
		Halys folyó	Urmia- t�	Iaxartes folyó	
		térségében			
HÉRODOTOSZ	Kr. e. kb. 484–425	2	5		
HECATEUS	Kr. e. 5. sz.	2			
XANTHUS	Kr. e. 5. sz.	1			
POLÜBIOSZ	Kr. e. kb. 201–120		1		
PTOLEMAIOSZ	Kr. e. 2. sz.			1 ^x	szik. 1
SZTRABÓN	Kr.e. 60– Kr. u. 20	(1) ^{xx}	6		
OVIDIUS	Kr.e. 43– Kr. u. 18		1 ^{xxx}		
PLINIUS MAIOR	Kr. u. 23–79			1	szik. 1
KÓNSZTANTINOSZ VII. PORPH.	Kr. u. 912–959				zach. ^{xxxx} 3 (10)

^x = Mater(oi) [magyer] nép a Volgától keletre a Déli-Ural és a Káspi-, Aral-tavak közötti térségben az  zsiai Sz rm ti ban.

^{xx} = Xanthus szövegét ismerteti.

^{xxx} = Materea/Meterea turba = magyar/magyar embertömeg kolchisziakkal együtt jazygok és sz rmata k szoms ds g ban az Al-Dunánál.

^{xxxx} = A Kr. u. 7. sz.-i események ismertetésénél.

Megjegyzések:

A régi Hal sz v. Halys folyót Kis zs i ban ma Kizil-irmaknak nevezik.

Az Urmia-t  régi neve Matian-t .

A régi Jaxartes v. Iaxartes folyó Közép- zs i ban ma Szir-darja nevet visel.

3. Magyar népnévünk és minden régi változata a nagy anyaistennőnkre utal, kinek népe vagyunk

Az őstörténeti kutatásban kiemelkedő a **sumer nyelv jelentősége**, mivel a legrégebbi és írásban, hangzósításban is viszonylag jól ismert rokonnyelvünk. Így **kiválóan hasznosítható a régi isten-, nép-, személy-, földrajzi és más nevek értelmezésénél is**. Különösen azért, mert a sumer nyelv nemcsak a magyarral, hanem mindazon többi nyelvvel is rokon, amellyel a magyar is rokon.

Továbbá a sumer nyelv **kb. Krisztus születéséig használatban volt** – bár egyre szűkülő hatókörben – **a vallás, tudomány és irodalom terén** azoknál a népeknél is, amelyek nem beszéltek sumer nyelven – miként a latin nyelv a középkori Európában –, **a néphagyomány és az írás azonban további évezredekben keresztül fenntarthatta, megőrizhette** korábbi időkből is azokat a neveket, melyek kárpáti-dinári-turáni eredetűek lévén, a sumer nyelv segítségével ma is jól értelmezhetők.

Így a sumer nyelv a **kutatás egyik hasznos segédeszköze lehet**, természetesen megfelelő ellenőrzés mellett. Ez főként azt jelenti, hogy a nyelvi elemzés eredménye általában akkor fogadható el, ha azt legalább egy, de annál jobb, minél több olyan külső körülmény alátámasztja, mely független a nyelvi elemzéstől.

A sumer nyelvű szó- és névértelmezéseknél P. Anton Deimelnek a Sumerisches Lexikon I–IV. Teil c. művét használom, az abban szereplő alsó számindexekkel tüntetem fel a sumer szavakat.

[A. Deimel Sumer Lexikonától (1947) J. A. Halloran utóbbi időben közzétett Sumer Logogrammok Lexikonáig 20 általam ismert sumer szótár- és nyelvtankiadvány közül a mai napig kutatási célra Deimel szótárait tartom a legalkalmasabbnak, bár a többieknek is van egy-egy, avagy egynéhány előnyös oldala.]

Sumer nyelven magyar $\approx$ matian $\approx$ mannai $\approx$ mitanni $\approx$ gutium stb. a nagy anyaistennő nevei, melyek az egykori Protomédia népére is utalnak:

1. Mad-ai = A vizek anyja.
2. Mad/t-i-ar = Legfenségesebb (vér szerinti) anyja.
3. Mad-i-ar₁₋₄ = A fényár, vízár, légár szarvasgriffmadár (jelképű) ősnemző fenséges anyja.
4. Ma-di/ti₄-an/en/ar = Fenséges megtermékenyítés, vagy megtermékenyülés nemző háza, tokja (anyaméhe, anyja).

5. Ma-dar/djar = Szarvasgriffmadár (jelképű) ősnemző nemző ház, tok (anyaméh, anyja).
6. Mad-sar₂ = A világmindenség anyja.
7. Mat_{1,2}-er_{2,3} = Erős, imádott anyja.
8. Mat_{1,2}-i-an/en = Legfenségesebb (vér szerinti) anyja.
9. Med (Me-ed)-an = Fenséges égen járó Nap és fények anyja.
10. Med (Me-ed)-er_{2,3} = Erős, imádott, égen járó Nap és fények anyja.
11. Met (Me-et)-er_{2,3} = Erős, imádott, hatalmas, Nap és fények anyja.
12. Med-i-er_{2,3} = Erős, imádott, fenséges, égen járó Nap és fények anyja.
13. Mid-i-an = Legfenségesebb anyja.
14. Mi₂-di/ti₄-an/en/ar = Fenséges megtermékenyítés/megtermékenyülés anyja.
15. Mit-an-ni₄ = Királynői fenséges anyja.
16. Mi₂-tan₂-ni₄ = Királynői tiszta (szűz) anyja.
17. Mud/t-i-er_{2,3} = Erős, imádott, fenséges szülőanya.
18. Gu₂-ti-um = Anyaméh, Az anyai fogamzás méhe.
19. Gu₂-tu = Szülő torok, nyak, keret, anyaméh.
20. Man₂-na-i = Legfenségesebb anyaméh, anyja.
21. Min₂-ni₄ = Királynői anyaméh, anyja, nőiség.

[Az **1.a. és 1.b. képmelléleteken** látható az istennők emberasszony és szarvasgriffmadár együttes jelképe.]

Népnévünk főbb, protoméd eredetű változatai tehát valóban a fenséges anyja mint istennő nevének különféle jelzős, birtokos-jelzős összetételei.

Nem lehet véletlen, hogy a legtöbb európai nyelvben is az anyát a magyar népnévvel lényegében azonos szavak fejezik ki: a latin mater, olasz madre, görög métér, német Mutter (Mut és Maat egyiptomi istennők neve is), angol mother, szláv maty(eri) stb. [Ezek a nyelvek az anyaistennő nevéből származtathatták az anyja általános fogalmát – nálunk erre külön szó van: sumer ama $\sim$ magyar anyja – népnévünk viszont az anyaistennő nevét őrzi.]

Egyéb nevek:

22. Ħu-ur_{1,6}-ri = A létrehozó, fenntartó, (majd) elpusztító ragadozó, vagy növényevő emlősállat–madár (=griff) [jelképű istenség népe ti.].

23. Szi-kul-ut-a = A Nap, nap, fény, idő, időjárás, vihar tisztelt szarvasa.
Közismert a székelyek szarvastisztelete.
A szarvas ábrázolása pl. korondi tányérokra is látható.
24. Sza₁₁/Szu₄-bar-tu = Tűzvörös fényszülő, a Nap anyja = Me-ed = Az égen járó Nap és fények anyja.
Így Szubartu, a mezopotámiai síkságtól északra elterülő hegyvidék régi népe protomédnek is tekinthető.
25. „Szabartoi aszphaloi” a magyarok VII. Konstantin bizánci császár által feljegyzett régi népnévének jelentése:
Szabar-tu asz-pa₇-lu = A férfiúi madár–ragadozó emlőállat (=griff) szülő szarvasa/szarvastehene
[jelképű istenség népe volt a magyar ti.].*

E férfi-női együttes istenségünk ábrázolása szerepel a nagyszent-miklósi magyar kincs 2. számú korszakán, a művészettörténészek által helytelenül ’állatküzdelmi jelenetnek’ nevezve. [Látható a **3. sz. képmellékleten.**]

Így ez a népnévünk is protoméd szubartui/szabartui-hurri eredetre utal.

* Az ősi dualista isten- és világszemléleti bölcsélet és vallás szerint a legfelsőbb, legátfogóbb egység az istenség és a világmindenség kettősségének egysége. Eszerint az istenség mindenben jelen van. Ezért az istenség is jelképezhető élettelen anyaggal, pl. tűzzel, vízzel, éggel, földdel stb., továbbá élőlényekkel, pl. növényekkel (mint az isten-, világ- és életfa), állattal (egyszerű, vagy összetett formában mint a griff), emberrel, valamint ember és állat összetételével (mint a kentaur és a szfinx). Mind az istenség, mind a világmindenség esetében a nemi (férfi és női oldal) kettősségének egységét és egyenrangúságát is vallották és jelképezték. Az összetett jelképek az ég és szellem, a Föld és anyag, együtt a világ, élet és lélek kapcsolatát is kifejezhették az istenség és a világ szintjén egyaránt.

4. Összefoglaló áttekintés a magyarság eredetéről

NÉPI LÁNCOLAT

Protoméd ≈ mitanni ≈ hurri ≈ szubartui ≈ szabartui ≈ magyar/matian ≈ mannai ≈ guti ≈ protoméd.

A protoméd névvel összeérő láncot a magyar/ matian névtől kiindulva, az időben visszafelé haladva két irányban lehet szemlélni:

- a) magyar ≈ szabartui ≈ szubartui ≈ hurri ≈ mitanni ≈ protoméd;
b) matian ≈ mannai ≈ guti ≈ protoméd.

Az a) szakasz népnevei meglehetősen általánosak vagy átfogóak és főleg hurri jellegűek.

A b) szakasz népnevei konkrétak, közülük a mannaiakat a hurrihoz közelálló népek tekintik, ami a gutikról azonban nem, vagy kevésbé állítható.

Így az Urmia-tó vidékén szereplő matian-magyar nép protoméd guti és hurri elemekből ötvöződhetett.

PROTOMÉD NÉPI FOLYTONOSSÁG

KR. E. KB.

– Bérósszosz szerint méd dinasztia Babylonban	2234–2158.
– Gutu uralom Mezopotámiában ugyanakkor	2230–2150.
– Gutik szereplése az írásos forrásokban	2230–800.
– Hurriták létezése ékírásos források szerint	2150-től.
– A Mitanni Királyság virágzása	1650–1350.
– Mitanni utódállamainak létezése	1350–800.
– Mannai szereplése az írásos forrásokban	843–616.
– A hurritával rokon nyelvű Urartu	850–550.
– [Árja médek megjelenése	850.]
– Matienek említése Hecataeusnál stb.	500-tól.

5. Több protoméd–magyar néphullám betelepülése a Kárpát-medencébe

Protoméd eredettel 6 (0–V.), magyar népnév-változatokkal 5 (I–V.) hullámban történhetett magyar honfoglalás, vagy betelepülés a Kárpát-medencébe(n), miközben az északi ág népei minden csoportban szerepelhettek. A honfoglaló népvonulások általában, miként Anonymus is írja (VII. fejezetében):”a szövetséges népek számtalan nagy sokaságával” együtt történtek. (Ám a krónikák név szerint nemigen nevezik meg ezeket a szövetséges népeket.)

0. hullám: Szigünnák és agathürszök a Kárpát-medencében Kr. e. 1500–500 között dokumentálva. Hérodotosz szerint méd (= protoméd) öltöztetűk és eredetűek voltak.

I. hullám: Matianok, szikulóták, zakhlumok a nyugati ágból = **székely** magyarok (1. népága/nemzetsége). [-2 – +1. sz.]

„...a székelyeket a kései középkori okiratok egész sora, pl. II. Ulászló király 1499. évi oklevele „trium generum Siculi”-nak nevezi, vagyis három nemzetség, vagy fajta belinek” – írja Balás Gábor.¹ E három nemzetség, fajta konkrét megnevezése azonban hiányzik, ezért igyekeztem felderíteni azt.

II. hullám: A szármatakkal jött magyarok az északi ágból (székely magyarok 2/a. népága/nemzetsége is). [-1 – +1. sz.]

[Materea, meterea turba + talán szármata, sazuomata, thiszamata; basztarna, saudaratata.]

III. hullám: A húnokkal jött magyarok az északi ágból (székely magyarok 2/b. népága/nemzetsége is). [4 – 5. sz.]

[Mater + talán agamatha, iaxamata, iazamata, iximata, ixomata, maiót (meót, meét), dandar (maiót), tarpet (maiót).]

IV. hullám: Az álavar uar-khióniták vagy vár-kúnok nyomán jött „fehér” (ugür, onogur*) magyarok a keleti ágból (székelyek 3. népága/nemzetsége is). [7. sz.] Ez a nép László Gyulánál a „kettős honfoglalás” első hulláma.

[Mater, matian + talán pantimathi, szürmata, szirmata; kotzager, tarniak, zabender.]

*Az onogur (un-ug-ur = a vadászó [nőstény] oroszán népe) magyarokat egyesek igen nagy tévedéssel „onogur bolgár”-nak és török nyelvűnek tartják, mert törökül onog-ur = tíz nyíl löjj! jelentéssel értelmezhető. Ilyen népnév azonban értelmetlen, ezért az ur = löjj! szót elhallgatják, a 10 nyilat pedig 10 törzsnek tekintik. Mindez helytelen. Az onogur szó nem a milyen? kérdésre felelő jelzője a bolgárnak. A helyes értelmezés: onogur = magyar – bolgár népcsoport/szövetség. A Djagfar Tarihi volgai bolgár krónika szerint pedig a régi Amu-darja folyótól nyugat felé vándorolt bolgárok sosem voltak török nyelvűek, csak a kelet felé vonult részük törökösödött el. Így az onogur/magyar – bolgár csoportosulás bolgárjai, akik a mai Bulgáriát alapították, népi tömegükben nem lehettek török nyelvűek.

A Napot jelképező fehér lovat is tisztelő fehér magyarok Kárpátoktól keletre maradt csoportjának tekinthetők a **csángók**. [Sumer nyelven šangu = pap, ša₇-an-gu₃ = a dicső égi napfényesség (népe ti.).]

V. hullám: A „fekete” magyarok Álmos és Árpád vezetésével az északi ágból. [9. sz.]

Ez a csoport a „kettős honfoglalás” második hulláma.

[Medier = meyer, darmat = gyarmat, tarian = tarján és más törzsek + talán amadok, imadokh, medok, modok.]

A Kaukázus északi előteréből szármatakkal, húnokkal, vagy Álmos és Árpád magyarjaival érkező „fekete” magyarok törökkel is kevert utódainak tekinthetők a **palócok**. [A „szabartu-asz/z-palu” régi magyar népnévből eredeztethető az-palus = palóc népág-nevünk. Jelentése a trónoló Bál istenre is utal. Az ő tiszteletére emlékeztethet pl. Balassagyarmat város neve is, mely a fekete magyar Gyarmat törzsnevünket úgyszintén őrizheti.]

Bizonyosnak tekinthető, hogy kettőnél több magyar honfoglaló betelepülés történt a Kárpát-medencébe.

Az I–V. magyar néphullám sematikus vonulási útja a Kárpát-medencébe a **Térképmellékleteken (A.,B.)** látható.

VI. csoport a Kuma folyó vidékén maradt magyar nép:

[Örményül makar; madz(s)ar, magyar + talán met(e)ib, kharimata, tatmeót; tindar.]

Az északi ág nem mater(ea), matian nevű népcsoportjainak az egyes hullámok közötti eloszlása még bizonytalan.

Természetesen a valóságos népek száma sokkal kevesebb, mint a névváltozatok száma, mivel általában egy-egy népcsoportot többféle névváltozattal is illették.

A népnév alapján a fenti nevek között lehet keresni és meg is találni a magyarok őseinek és közeli rokonainak a nevét.

Egyrésztől lehetséges, hogy nem mindegyik név takar magyar, vagy magyarral közeli rokon népet; az erre utaló támpont hiányában azonban az ilyen esetek nem szűrhetők ki.

Másrésztől a magyarokat illették nem mad, vagy dar alapszó-változatú nevekkkel is, pl. szabir = katonai szövetséges, valamint birodalmi szkíta, hún, avar, türk stb. nevekkkel is. Ez utóbiak azonban általában több nép politikai szövetségei voltak, melyekbe a magyarok egy része is beletartozott.

Ugyanakkor voltak olyan politikai szövetségek is, mint pl. a sazuomata és szármata, melyek mad alapszó-változatúak, de résztvettek bennük nemcsak magyar, hanem másfajta népek is.

¹ Balás 1984. 76., 127-128.

A fentebbi névváltozatok tehát a lehetséges kivételek mellett a név tanúsága alapján túlnyomó többségükben magyar, vagy a magyarral közeli rokon népcsoportokat jelölhetnek.

6. A nyelvrokonságunk szemlélete

Nyelvrokonságunk széleskörű és közös eredetű. Alapja a kárpáti-dinári-turáni, vagy Fekete- és Kaszpi-tenger környéki magyarokon ősnép és nyelve.

A) Bárczi Géza Magyar Szófejtő Szótára (1941, 1994) alapján a magyar nyelv alapszavainak eredet szerinti százalékos összetétele kerekítve: ismeretlen eredetű 25, finnugor 20, szláv 20, német és osztrák 10, latin és olasz 10, török 10, egyéb 5%. Ezek alapján nem lehet tudni, hogy nyelvünk milyen eredetű.

B) A török-magyar szóazonosításokat illetően:

- a) Vámbéry Ármin (1870) mintegy 800, ebből 740 régi, elsősorban közös turáni eredetűnek tartott szóazonosításából² Budenz József (1873–74)³ és a magyar hivatalos nyelvtudomány a mai napig csak 270–300-at ismer el.
- b) Sára Péter (2001) az eddig elfogadott török jövevényszavakon túl közel 1500 szót sorakoztat föl, hogy mindenki láthassa, itt sem véletlen egyezésről, sem kölcsönzésről nem lehet szó, kizárólag közös eredetről beszélhetünk.⁴

C) A görög-magyar szóazonosításoknál Aczél József dr. (1926) kb. 3000 tőszavunk egyezését mutatja be az (ó)hellén-görög szavakkal, melyeket szittyá- (= szkíta-)óhellén eredetűnek tart. A szittyából olvadtak be népcsoportok az ugor, a szláv, az őstörök, a germán népekbe, így keletkeztek a nyelvi rokonságaink. Bemutat több száz, három nyelv között fennálló szóazonosságot (megfeleltetést) is: magyar-ugor-görög 400-500, magyar-szláv-görög mintegy 500, magyar-török-görög a török-magyar szóazonosságok 66%-a, magyar-német-görög 300.⁵

D) A sumer*-magyar nyelvi rokonságot többen megállapították, pl.:

² Vámbéry 1870, 109-189., 114., 118.

³ Budenz 1873-74, 67-135.

⁴ Sára 1996, 8-10., 1999, 1-9., 2001, 8-13., 210.

⁵ Aczél (1926) 1975. 75., 83-89., 92-96.

- a) Galgóczy János (1902) 800 sumer szógyök magyar párhuzamaira figyelmeztet.⁶
- b) Bobula Ida dr. (1961) legalább 25% szómegfelelési arányt hangsúlyoz.⁷
- c) Varga Zsigmond dr. (1942) tüzetesen kidolgozta a sumer-ural-altái nyelvtani megfeleléseket.⁸
- d) Csőke Sándor (1970) 700 sumer alapszó magyar analógiáit mutatja be.⁹
- e) Götz László (1994) és László Gyula is a nyelvrokonság közös eredetét hangsúlyozza.¹⁰

*A szakirodalomban sumernak nevezett nép magát általában „un/umu, Ki-en/in-gi, A nád ura/úrnoje (Innin istennő, vagy Innin és Dumuzi isten) földjének, országának népe” elnevezéssel illette. A su-mer₃ = a kard kezelője, ura/úrnoje kifejezés ugyancsak értelmezhető Innin/Istar istennőre is, akit háborús szerepkörben férfiként szakállal, és kardokkal felszerelve is ábrázoltak. A sumer kifejezés akkád (szemita) szövegekben fordul elő, de nem akkád eredetű.

A sumerok eredetéről 4-féle vélemény ismeretes:

- Nem tudjuk, honnan erednek.
- Etiópia és/vagy India felől, illetve azokról a területekről jöttek.
- Észak-kelet felől a hegyeken át érkeztek (jafetiták).
- Dél-Mezopotámiában alakultak ki az előző két fő népág keveredéséből, ha az északról jövők nem lakatlan területre érkeztek, vagy nem üzték el a korábban ott lakókat, illetve ha azok nem csupán jelentéktelen létszámot képviseltek.

E) Dorosmai Imre (1995) 265 örmény-magyar alapszó-megfelelést mutat be, a magyarral azonosítható szavak számát 310-re teszi.¹¹

F) Baranyai Decsi János (1598) 600-nál több héber-magyar szóhasonlóságot, vagy szóazonosságot állapít meg. Sylvester János (1539) héber-magyar nyelvtani hasonlóságokat mutat be.¹²

⁶ Galgóczy 1902. Ethnographia 13.

⁷ Bobula (1961), 1982, 21.

⁸ Varga (1942), 2000, 357-423.

⁹ Csőke 1970 és Záhonyi 2002, 99.

¹⁰ Götz 1994, 11-12.

¹¹ Dorosmai 1995, 19-25., 96-108.

¹² Vékony 2002. 18-19.

A fentebbiek szerint valamilyen szinten nyelvrokonainknak tekinthetjük többek között a finnugorokat, szlávokat, germánokat, latin-olaszokat, görögöket, törököket, a régi sumerokat és az örményeket, hébereket is. A nyelvrokonság mértéke természetesen esetenként eltérő mind a szavak, mind a nyelvtan tekintetében.

G) A nyelvrokonság alapjaként a legtöbb ezzel foglalkozó szerzőtől hangsúlyozottan emlegetett ősnépnek és nyelvének nincs általánosan elfogadott neve, de rá utalnak az ilyen megjelölések, mint:

- turáni nyelvcsoporthoz (Vámbéry, Lenormant),
- az andronovói kultúra délről érkezett népeisége (Sára),
- szittyák (= szkíták)-ösgörög (Aczél),
- ősi nyelvi koiné (= közösség) Előázsia térségében (Götz),
- areális (= területi) nyelvcsoporthoz (László),
- ural-altái nyelvcsalád (Says, Varga),
- arméniai-kurdisztáni ősnép (Fáy),
- jafetita nyelvű népek (Tolszov, Herzfeld és mások),
- Kaszpi-tó melléki népek (Herzfeld),
- szkíták (Rawlinson),
- nagy urali (szkíták, tatár, vagy turáni), káldeai-turáni ősnyelv és nyelvcsalád (Oppert, Hincks),
- összabirok (Bíró József),
- közös „gyökér-nyelv” (Wilhelm),
- őszkíták [európai ősz-ugor és ázsiai ősz-hungár] (Bakay Kornél),
- pannonic (Naddeo).

Szerintem pedig ezt az ősnépet és nyelvét „kárpáti-dinári-turáni”, vagy „Fekete-tenger és Kaszpi-tó környéki” és „magyarokon” jelzővel lehet illetni, mert ezek a jelzők az előbbieknél átfogóbbak. Ezen ősnép és nyelve ahhoz hasonlítanak képzelhető el, mint amilyen pl. a mai szláv népek és nyelvek családja.

- H)** Ehhez az ősnéphez (és ősnyelvhez) tartozónak tekinthetők pl.:
- etruszkok Itáliában,
 - sziginnák és agathirsek a Kárpát-medencében és a korábbi őslakosok;
 - pelazgok a Balkán-félszigeten,
 - protohattik (a hettiták elődei és alapnépeisége) Kisázsiaiban,
 - gutik, hurriták, mitanni-matianok (= magyarok) mint protomédek alapnépeisége az Urmia-tó vidékén, az urartui őslakosság, vagy

- protohurri-urartui, illetve szubartui nép,
- a sumerok észak, északkelet felől érkező egyik fő alkotó népága,
- Khorezm és térsége hurrita-szubartui betelepülői,
- a kimmerek, szkíták, szármatai, húnok és avarok nagy részének alapnépeisége stb.

Fontos itt általában, különösen az utóbb említett népekkel kapcsolatban **hangsúlyozni, hogy létezhetnek és a kutatás során előkerülhetnek olyan írások, nyelvi emlékek, amelyek e népek egy részének magyarrokonságát tanúsítják.** Ilyen értelemben is **indokolt nyitottnak lenni** az újabb tudományos kutatási eredmények irányába.

I) A kárpáti-dinári-turáni nyelvcsalád egykori léte így tükrözhető a magyarral rokonságot mutató nyelvek közös ősi alkotóelemeként pl.:

- a) sumer = kárpáti-dinári-turáni + kusita, indiai (dravida) stb.,
- b) török = kárpáti-dinári-turáni + mongol, ótörök stb.,
- c) görög = kárpáti-dinári-turáni + árja (indo-iráni) görög stb.,
- d) finnugor = kárpáti-dinári-turáni + (ó-)csúd stb.,
- e) szláv = kárpáti-dinári-turáni + ószláv stb.,
- f) magyar = kárpáti-dinári-turáni + egyidejű és későbbi rokonnépek stb.

A kárpáti-dinári-turáni magyarokon közös alkotóelem által válnak ezek a népek és nyelvek kölcsönösen egymás nyelvi rokonaivá.

A nyelvrokonsági adatok alapján is mondható, hogy ennek a **kárpáti-dinári-turáni ősnépnek és nyelvének mi magyarok vagyunk** – a nyelvi rokonainkhoz viszonyítva – **a legnagyobb arányú megőrzői, képviselői.**

7. Genetikai vizsgálatok eredményei

A kárpáti-dinári-turáni magyarokon nép- és nyelvcsalád egykori létezését **genetikai vizsgálatok** eredményei is alátámasztják; pl. J. D. McDonald adatközlése, melyet M. Naddeo ismertet.¹³ Eszerint az R1a jelzésű Y kromoszómacsoport a leggyakoribb a Kárpát-medence körzetétől az Altaj és Pamír hegységek vonalának környékéig, valamint a Déli-Ural-hegységtől Észak-Mezopotámiáig terjedő szélességű sávban.

¹³ Naddeo 2007. 163–166.

Így a kárpáti-dinári-turáni magyarokon nép- és nyelvcsalád nemcsak nyelvi, hanem genetikai jelzők szerint is megjelenik.

M. Naddeo bemutatja¹⁴ Cavalli-Sforza és társai „Az emberi gének története és földrajza” c. műve alapján egyes európai népek genetikai távolságát egymástól (0 és 338 között szóródó jelző számokkal). Eszerint a magyarokhoz legközelebb álló népek Európában a lengyelek és az oroszok (zárójelben a genetikai távolságot jelző szám):

Magyar (0), lengyel (25), orosz (30), osztrák (40), német (46), belga (52), svájci (57), olasz (61), portugál (63), csehszlovák (69), francia és angol (70), holland (71), norvég (77), dán (78), görög (88), svéd (99), finn (115), spanyol (118), skót (124), jugoszláv (136), ír (152), baszk (153), izlandi (172), szárd (279), lapp (338).

Az adatok egy-egy ország általában kevert népeiségre vonatkoznak.

„Még keveset tudunk a génekről és kevés genetikai adat áll rendelkezésre, így a történelem és a régészet többet mondhat nekünk a géneknél, amennyiben a modern népekről van szó. Komoly genetikai kutatás Európában csak úgy lehetséges, ha nem országokat, hanem etnikailag homogén területeket veszünk alapul” – vélekedik Naddeo.

Kiszely István ismerteti,¹⁵ hogy Hideo Matsumoto (1988) japán professzor a (gén-)marker-vizsgálatai alapján „arra a megállapításra jutott, hogy az a markerjelleg, amelynek legnyugatibb elterjedési területe a Kárpát-medencében, a magyaroknál van, legkeletebbre Euráziában Kelet-Turkesztánban az ujgurok és a jugarok között fordul elő, de megtalálható Mongólia egyes délnyugati területein is, viszonylag magas százalékos arányban.

Ezzel felhívta a tudományos világ figyelmét arra, hogy e két népeiség között biológiai, immunológiai hasonlóság áll, illetve állt fenn. Nem találta meg ugyanazon jelleget a finneknél és a „tisza” ugor népeknél, viszont előfordul a mai finnugor népeknél.

Egy másik, ún. „délmongolid”, helyesebben türk immunoglobulin-változatot is kimutatott Matsumoto, amely Turkesztánban éppúgy előfordul, mint a Kárpát-medencében.

A Közel-Kelet, Közép-Ázsia és a Kárpát-medence közötti biokémiai rokonság történeti kialakulását éppúgy, mint az előzőkét, a történészeknek és az antropológusoknak kell majd térben és időben megmagyarázniuk.”

¹⁴ Naddeo 2007. 155–156.

¹⁵ Kiszely 1996. I–II., I/338–339., 2000. I–II., I/544.

Kiszely István egy másik könyvében¹⁶ ismerteti a fent említett marker-jelleg kb. 10 %-os arányát:

„A jelenben a magyarság olyan csoportjai, amelyeknek más népekkel való keveredése nem volt számottevő, immunoglobulinjaikon olyan génjelzőket hordoznak (Gm abst), amelyek a Bajkál-tótól délre fekvő térségekből származó türk (Matsumoto kifejezésében „déli mongolid”) népeknél (az ujguroknál 11,3 %-ban) vannak jelen. *A magyarságnál a belső-ázsiai Gm abst jelölésű és a vele kis mértékben együtt megjelenő Gm afb3 jelölésű génjelző előfordulási átlaga 10,3 %-os; ez Európa más népeiben nincsen jelen.*” (Érdy Miklós, 1991).

...kirajzolódott a magyarság genetikai útja: Belső-Ázsia, Turán, a Kaukázus, Magna Hungária, Levédia, Etelköz és a Kárpát-medence.”

Szerintem azonban a 10 % körüli génjelző-azonosság nem jelentheti azt, hogy a magyarság Belső-Ázsiából származtatható lenne; csak annyit jelezhet, hogy a mai magyarság kb. 10 %-a eredeztethető onnan, 90 %-a pedig máshonnan. Azaz belső-ázsiai eredetű türk népek is keveredtek a magyarok közé, de attól még a magyar nyelv sem vált török jellegűvé.

Máshol Kiszely István ismerteti¹⁷ Czeizel Endre (2003) genetikai távolság-vizsgálati eredményeit is, miszerint több közül a három legkisebb genetikai távolság a következő népcsoportok mintái között áll fenn:

– a székely és a kiskun (1,5), jász (1,8), iráni (1,9);

[Összevetésként: a keleti nagyrasz genetikai távolság-jelzője kb. 12,0.]

– a csángó és az iráni (1,4), székely (2,2), jász (2,44);

– a jász és a palóc (1,48), iráni (1,6), székely (1,8);

– a matyó és a kiskun (1,54), iráni (1,6), palóc (1,97);

– a kiskun és a székely (1,5), matyó (1,54), [német (1,7)], iráni (2,0);

– a palóc és a nagykun (1,35), jász (1,54), matyó (1,97), [iráni (3,0)];

[A palóc talán kun, ill. besenyő, más és zömében magyar kevert származású nép lehet, mely feltehetően Árpád népével már elmagyarosodva (azpalu) érkezett a Kárpát-medencébe. A türk mintától való genetikai távolsága ugyanis nagy (4,0).]

– a nagykun és a palóc (1,35), őrségi (1,55), jász (2,13).

Feltűnő a genetikai távolságnál az iráni minta közelsége a székely (1,9), a csángó (1,4), a jász (1,6), a matyó (1,6), a kiskun (2,0) mintához.

¹⁶ Kiszely 2007. 169.

¹⁷ Kiszely 2007. 174–178.

Mindez – különösen a magyarságot legtisztábban őrző székely, csángó és matyó csoportokra tekintettel – a magyarság alapvetően iráni eredetét támasztja alá.

8. Embertani (antropológiai) vizsgálatok eredményei

Kiszely István úgyszintén bemutatja¹⁸ több szerző embertani vizsgálatainak összefoglalható eredményét számszerűen is:

A magyar népesség embertani összetétele

Típus vagy típuscsoport	Százalékos előfordulási arány
1. Dinári (adriai v. illír, balkáni)	6
2. Taurid (anatoliai, kisázsiai, Toros-hegységi, iráni, transzkaukáziai, észak-perzsiai, mezopotámiai, szíriai)	4–5
3. Armenid (előáziai, hettita, mitanni, örmény)	4–5
1–3. együtt	14–16
4. Pamíri (közép-ázsiai)	10–15
5. Turáni (turkesztáni, dzsungáriai)	10–15
6. „Alföldi” magyar (máshol nincs)	10–15
7. Kelet-európai (kelet-balti, preszláv)	9
8. Északi	4
9. Mediterrán és mongolid	1
1–9. együtt	58–75
10. Egyéb (crô-magnoni, alpi és különféle keverék)	42–25
1–10. összesen	100

Magyar népünk embertani összetétele tehát tükrözi a kárpáti-dinári-turáni magyarokon nép- és nyelvcsalád utódainak teljességét, minden főbb embertani változatát.

[Eltekintve a kis arányban képviselt csoportoktól, mint a mediterrán és a mongolid (mindegyik aránya kisebb 1 %-nál), az uráli vagy ugor (europoszibírid, ural-altaji, paleoarktikus) együttesen 0,06 % aránnyal.]

Így a magyarság az ősi magyarokon nép- és nyelvcsaládnak nemcsak a nyelvét, hanem az embertani összetételét is képviseli és őrzi,

¹⁸ Kiszely 2007. 70–73.

természetesen az évezredek alatt végbement változásokkal együtt. A Kárpát-medencében ötvöződhetett a korai őslakosság a később betelepülő magyarokon, magyar és nem magyarokon népekkel, sőt az Árpád-féle honfoglalás után betelepített besenyőkkel, kunokkal, jászokkal és betelepülő egyéb népekkel.

Különös figyelmet érdemel és további vizsgálatokat igényelne a fentebbi 6. „Alföldi” magyar, máshol nem található embertani csoport, melyet a turáni és a magyar helyben (az Alföldön és a Dunántúlon) kialakult változatának és különösen szép embereknek tartanak.

Fodor István (1996) szerint: „A magyarság etnikai tudatának folyamatossága két és fél ezer esztendő alatt mindvégig megmaradt. Ennek két fontos elemével rendelkezett: volt saját magára alkalmazott önelnevezése (a „magyar” népnév) és volt önálló eredethagyománya, pl. a csodaszarvas-monda ősi változata.” – idézi Kiszely István.¹⁹ Sőt, szerintem a magyarságnak sokkal korábban is létezett etnikai tudata, miként ebben az írásban is körvonalazom.

Mindenképpen öröndetes, hogy már Fodor István is kb. 2500 éves magyar etnikai tudatról és „magyar” népnévvel történt önelnevezésről írt.

9. Egy széles sávú kulturális hatás a Rajna-vidéktől a Pamírig

A kárpáti-dinári-turáni nép- és nyelvcsalád **kulturális hatását** tükrözi a nagy folyók egy része mai és régi nevei jelentésének „szimmetrikus” váltakozása a Napra és a Holdra, illetve isteneikre utaló – a régi kultúra sumer nyelvén értelmezett – jelentésekkel. Ugyanakkor ez meg is erősíti a kárpáti-dinári-turáni nép- és nyelvcsalád egykori létezését.

A „szimmetria” egyik tengelye a Volga/Rha, másik a Rajna Baál istenre vonatkozó névjelentésekkel.

A nevek úgyszintén értelmezhetők Baál/Nimurta/Fény-Nimród, a Nap-Hunor és a Hold-Magor férfiúi istenhármaságára.

Íme a névjelentések „szimmetriája”:

A Volgától keletre, majd déli, továbbá nyugati irányban:

– A Szir-darja a Hold, az Amu-darja a Nap folyója.

– A Tigris a Hold, az Eufrates a Nap folyója.

– A Halys a Hold, a Vardar a Nap folyója.

¹⁹ Kiszely 2000. I/545.

– A Tiberis a Hold folyója.

A Volgától nyugatra:

– A Don a Hold, a Dnyeper a Nap folyója.

– A Duna a Hold folyója.

A Rajnától északra és keletre:

– Az Elba a Hold, az Odera a Nap folyója.

A Rajnától délre:

–A Szajna a Hold, a Loire a Nap folyója.

A „szimmetria” úgy jelentkezik, hogy pl. a Volgától keletre és nyugatra az 1. folyópár, a Szir-darja és a Don egyaránt a Hold; a 2. folyópár, az Amu-darja és a Dnyeper a Nap folyója s. í. t.

A többi nagy folyó nevénél ez a jelentésszimmetria nem mutatkozik meg, pl. az észak-itáliai Pó folyó nevének jelentése: hosszú, kígyózó (valóban az is).

Mindez utalhat az egykori kultúrkör kisugárzására, részbeni azonosságára, vagy hasonlóságára a „szimmetrikus” névjelentésű folyók térségében.

A rendszerbe illeszkedő folyóneveket talán a kimmerek és szkíták megerősítették, ám még korábban a kárpáti-dinári-turáni nagy népcsalád népei adhatták.

A nagy folyók neveinek sumer nyelven értelmezhető ismertetett rendszere olyan tudományos jelentőségű, mint ugyanolyan nagy földrajzi térségben pl. azonos hitregei, vallási jelképeket és tartalmat hordozó régészeti, vagy írásos emlékek feltárása.

Minderről részletesebben lehet olvasni egy könyvemben.²⁰

II. Tízenhárom körülmény(csoport), mely a magyarok Urmia-tó vidéki őshazáját igazolja, vagy erősen valószínűsíti

Eddig az időig 13 ilyen körülményt, vagy körülménycsoportot találtam. Lehet azonban jóval több, sőt bizonyára van is.

1. A bolgár és a magyar eredetmonda hasonlósága.²¹ Eszerint mindkét nép hitregei őshazája a régi, a Kaszpi-tengerbe ömlő Amu-darja folyó

²⁰ Farkasinszky 2006. 51–80.

²¹ Bakshi 1993. 8/9–10/11.

térségében volt. Innen mindkét nép egyik ága kelet felé vonult és részben eltörökösödött, másik ága nyugat felé költözött, s nem törökösödött el.²²

A Tárihi Üngürüs c. krónika szerint „Hunor egész népével a tatár kánhoz folyamodott s önála telepedett le Szkítia tatár* tartományban, mely Szamarkandtól a Fekete-tengerig terjed.”²³

* A tatárok egyfelől kipcsák török, vagy eltörökösödött nyelvű népek (pl. kazáni, krimi stb. tatárok), másfelől a mongolok egy régi törzse is. Az európai források az ún. tatárjárás időtáján a többféle népet összefogó mongol birodalom népeit nevezték tatároknak.

Magor népe azonban nem vonult keletre. Helyben maradt, vagy nyugat felé költözött. Ez utóbbit igazolják a történeti források.

2. A magyar nép őseit a magyar népnév jelentése (Mad-i/j-ar = A legfenségesebb anya[istennő]) és a név azonos jelentésű régi változatai alapján lehet keresni és megtalálni a történelmi írásokban, mégpedig legkorábban az Urmia-tó környékén élő népként jelezve. Ilyen nevek:

– Bérösszosz (Kr. e. 340–270) **(proto)méd** (a Kr. e. 9. században megjelenő árja médek által átvett nevű, a későbbi Média területén korábban élő néphez tartozó) dinasztia uralkodásáról tudósít Babilonban Kr. e. 2234–2158 között;

[A (proto)méd népnév változatát a Megyer/Medjer törzsünk neve is őrzi.]

– guti és hurri ötvözetű protoméd: **medán** és **midian** nevű népek szerepelnek a Bibliában Ábrahám korától Izajás koráig (Kr. e. kb. 19/15?–8. század között);

– **Mitanni** állam (Kr. e. kb. 17–14. században) és utódállamai (Kr. e. kb. 1350–800) azonos vagy hasonló nevű népe;

– Később **Man(na)(i)**, **Mantiana**, **Matiana** ország **matian**, **matien** népe szerepel különböző forrásokban:

[Diakonoff orosz akadémikus szerint is „Mitanni (= Matien)”].²⁴

Ez a nép él, lakik, szerepel

• az asszír királyi feljegyzésekben (Kr. e. 9–7. században) az Urmia-tó vidékén;

²² Farkasinszky 2006. 98–102.

²³ Terdzsüman 1988. 20–21.

²⁴ Diakonoff 1981. 89.

- Hérodotosz, Hecateus, Xanthus írásaiban (Kr. e. 6–5. században) az Urmia-tó és a kisázsiai Halys folyó vidékén;
 - Polübiosznál (Kr. e. 2. században) az Urmia-tó környékén;
 - Ptolemaiosznál (Kr. e. 2. században) **mater(n)** néven a Déli-Ural és a Kaszpi-, Aral-tó közötti térségben;
 - Sztrabónnál (Kr. e. 1. és Kr. u. 1. században) **matianok** az Urmia-tónál;
 - Ovidiusnál ugyanakkor **materea**, **meterea** (turba) = magyar, megyeri (népek) az Al-Duna északi partvidékén kolchisiekkel együtt említve a Kaukázus északi előteréből; ahol számos, a magyarral azonosítható népnév közül érdekesek a Ptolemaiosz által említett medok, modok, amadok és a Plinius által említett imadokh nevek, melyeket akár a többszámú alanyeset magyar formájában is feljegyezhettek;
 - Plinius Maiornál (az 1. században) **matianok** a Iaxartes (Szir-Darja) folyónál szerepelnek;
 - Ptolemaiosz és Plinius Maior a Balkán-félsziget északi részén települt **szikulótákról** ír, VII. Konstantin bizánci császár (Kr. u. 10. században) pedig a 7. századi események ismertetésénél ugyanott letelepült **zachlum** (= **zakul**) népet emleget. A szikulóta és a zachlum/zakul szlávósított név a székely névvel azonosítható.
- Minderről részletesen írtam egy könyvemben.²⁵

Minden kiemelt névváltozat az anyaistennőt nevezi meg, akinek a népe vagyunk. A népnév korábbi -an/-en végződése később -ar/-er hangzásúvá váltak, a ti/te hangcsoport pedig a görög, latin írónál a magyar gy/ty hangot is jelezheti.

Az említett szerzők idő- és földrajzi helymegjelölése alapján az Urmia-tó-vidéki magyarság főleg asszír, perzsa, árja méd nyomásra három irányba elvonult:

- nyugatra, Kisázsiaiba a Kizil-irmak (Halys) folyó vidékére,
- keletre, a Szir-darja (Iaxartes) folyó térségébe és
- északra, a Kaukázus északi előterébe.

Majd e három népcsoport nagyobb része különböző időben, több hullámban a Kárpát-medencébe költözött.

3. Minden magyar tényleges őstörténeti ismeret a 2. pontban felvázolt rendszerbe illeszkedik. Fontos tétel: **A rendszer és illeszkedő elemei kölcsönösen igazolják egymást.**

²⁵ Farkasinszky 2004.

4. A Dzagfar Tarihi volgai bolgár, török nyelvű krónikából²⁶ különösen fontos megállapítások (a 360–378 előtti időkben történt eseményekről):

„A bashkortok (baskírok) maszgutok (masszagéták) és urmiaiak keveréke voltak és urmiai nyelven beszéltek.

...Bulümar türkmén nyomásra lojális hunokkal és masszagétákkal nyugat felé vonult a baskírokhoz, akik oltalmukba vették a hunokat, akik a baskíroktól a szebersz (= szabírok = „szövetségesek”) nevet kapták.”

[A krónika angol fordításában „Sebers” („allies”) = 1) szövetséges, szövetkezett, társult hatalmak; 2) azonos jellegű, hasonló, rokon, kapcsolatos; 3) (biol) azonos családbeli, fajtaazonos népek.]

„A türkök ugüroknak nevezték a baskírokat, akik Alp Baradj istent tisztelték, ám Madjarnak nevezték. Hitük szerint **Madjar** volt az Élet oltalmazója. Kezdetben Baradj/Madjar a Kaf (Kaukázus) hegységben lakott, majd a kuman (kun) pusztába repült, azután ment a baskírokhoz.”

A baskírok kialakulásában is jelentős szerepet játszott a magyarok keletre vonult ága, melyet a krónika urmiaiaknak (az Urmia-tótól jött népek) nevez és magyar nyelvüket urmiai nyelvnek nevezi.

A baskír-magyarok ugür neve később az onogur névben is megjelenik, ám egyik nép sem török.

Madjar/Magyar népnévünk isten(női) jelentése is kiemelkedően fontos azzal együtt, hogy madár jelképében repült a Kaukázus vidékéről (bizonyára az Urmia-tó térségéből) a sztyeppén át a baskír-magyar néphez, annak magyar ágával együtt.

5. III. Béla királyunk a rézpénzén [a Magyar Egyetemes Éremtár I/VII/98. sorszámu érméjén] latin betű- és sumer képjel-írással ezt közli.²⁷

Szent Mária* ≈ **Szent Madiar/Magyar** [= Legfenségesebb anya];

≈ Madian [= Égi fenséges, vagy legfenségesebb anya];

≈ Madias [= Egy, egyetlen, egyedüli teremő anya];

két istennő hármas egysége, női szent hármasságú egyistenség; az ország, a dicső haza Nagyasszonya;

Man(na) ország matienjeinek vagy madsarenjeinek = magyarjainak sorsmeghatározó istenasszonya.

²⁶ Bakhshi 1993. 4/12.

²⁷ Farkasinszky 2005. 105–108.

* A „Mária” szó betűi a szokásostól eltérő, az érmén jelzett módon „Madiar/Magyar”-nak és „Madian”-nak, „Madias”-nak is olvashatóak.

Nagy királyunk is tanúságot tesz az anyaistennőnkéről, az őshazánkról és a régi népnevünkről.

6. Evlija Cselebi oszmán-török világutazónak az 1660-as években kelt írása szerint a magyarok ősatyái, népe, nyelve és koronája is perzsa eredetű (= nem szűken értelmezett perzsa népi, hanem az egykori, sok népet összefogó perzsa birodalmi, iráni területről való). Ez is mutatja a birodalmi név alkalmazásának szívós fennmaradását.

Sudár Balázs hívta fel a figyelmet²⁸ Evlija Cselebi szövegére, mert a 19–20. sz. fordulóján készült magyar fordításából fontos részek kimaradtak.

Evlija Cselebi ezt írja:²⁹

„Ez a kerek **korona** Húseng sah után Nagy Sándorhoz/Iszkenderhez jutott. Azután sok padisah után az Igazságos Anúsírvánhoz került.

A korona... az igazságos Anúsírván [szászánida Khosrau (531–579)] koronája volt, mely Menúcsehr [Nimród] fiai révén a magyar népé lett.

...a bécsi vár palotájában a király fején láttam Iszkender koronáját... kupoláskáján egy ékkövekkel díszített nagy *karika* van.

...A **magyarok ősei** Menúcsehr fiai, akiket ezek a szobrok (a régi Nagyváradon) ábrázolnak. Így a magyarok eredetének gyökere kezdetben a perzsa (adzssem, iráni) nép.

Az említett testvérek Adzssem országából e tisztaföldű Magyarországra jöttek, és itt sokasodtak, s a magyar nép nagy számú lett.

Menúcsehr fiai amikor Máveráünnehrből* [Nimród iráni országából] erre az égtájra jöttek, négy szerencsés hercegfi voltak [Nimródnak kettőnél több fia volt]. Tőlük a többi hitetlenek azt kérdezték: kik vagytok? Ezek perzsául [= iráni nyelven] azt válaszolták: Mencsár, azaz négy hercegfi vagyunk. A mencsár idővel madzsar hangzásúvá torzult. Ezért aztán a **magyar nyelv** a perzsából származik, s a magyarban jónéhány perzsa szó található. A magyarok Menúcsehrtől származnak, s egy régi nép.” (7, 159–160.)

A fentebb [] zárójelbe tett megjegyzések tőlem (F. T.) származnak.

²⁸ Sudár 2006. 300.

²⁹ Evliyâ Çelebi 2001; 2003; 2006. (IX. 12.) 20–25.

*Máveráünnehr több összetételben sumer nyelven vizsgált neve egyaránt az Elburz-hegység és a Kaszpi-tenger déli partvidéke közötti és akörül szubtrópusi éghajlatú vidékre utal. Pl.:

Ma-u/w-e-ra₂ Un_{1,2}-ner = A 600 [a 3600 jelzőszámú világ 1/6-a] (ner) urának, királyának, népének (un_{1,2}) [itt Nimródnak s népének]; a szilárdan fennálló (ra₂) nagy hegység, víz, vizesárok [folyómeder], földfal [gát] (e) fenséges istenségének, urának/úrnőjének, királyának/királynőjének (u/w) országa (Ma).

E földrajzi jellemzők szerint is ez az ország a mai Masanderan tartomány vidéke és környéke lehet a régi (Kaszpi-tengerbe ömlő) Amu-darja és a mai Safid, Kura folyók alsó szakaszának térségével együtt.

E vidék keleti része lehetett a csodaszarvas mondájának a helyszíne.

Az előbbiekkal összhangban a Gilgames-eposzban pedig a hős útjának leírásánál szereplő Masú/Mas-u hegység (maš = Nimurta/Nimród isten, az ikertestvérek stb.) Nimród és családja hegysége, mely az Elburz-hegységgel azonosítható az út földrajzi jellemzőinek egymást követő sorában. [Vö. erről az egyik könyvemben írottakat.³⁰]

Sudár Balázs jegyzete alapján Húseng valószínűleg Pasang, Feridun iráni ősatya unokája (Túrnak, a turáni népek atyjának a fia). Túr testvérének, Iradzsna (az iráni népek atyjának) az unokája Manócsihr, v. Menúcsehr, v. Minúcsehr (aki a magyar hagyományban Menrot-Nimróddal azonosítható), s aki így Feridun dédunokája [Sahnáme, 372–373]. A magyarok ősatyái Minúcsehr/Nimród fiai.

Így a magyarok az ősatyáik szerint is iráni nép – összegezhető a leszármaztatás.

Érdemes megjegyezni azt is, hogy Endrey Antal Nimródot szintén iráni, hurri/kasszita uralkodónak tartja.³¹

Mind Evlijâ Çelebi, mind Endrey Antal szövege lényegében összhangban van a magyar krónikák többségével, pl. Terdzsüman Mahmúd, Kálti Márk, Thuróczy János és Kézai Simon krónikájával, aki szerint „...a vízözön után a 201. évben az óriás Menrot, Thana fia, Japhet véréből, egész rokonságával együtt egy tornyot kezdett építeni... Az óriás Menrotnak Eneen kívül még több felesége is volt, akiktől Hunoron és Magoron kívül több fia és leánya is volt. Ezek gyermekei és ezek ivadécai a Persis tartományát lakják, természetükre és színükre a hunokhoz hasonlítanak, csak beszédjükben különböznek tőlük egy kevéssé, mint a szászok a thüringiaiaktól.”³²

³⁰ Farkasinszky 2006. 39–47.

³¹ Endrey 1982. 108–109.

³² Kézai 1901. 10–12.

Érdemes megemlíteni még, hogy

(1) A törökösített nevek közül sumer nyelven Mencsár =

- a) $Men_{1,4}\text{-}\dot{s}ar_2$ = A világ koronázott királya;
 b) $Men_6\text{-}\dot{s}ar_2$ = $Man_2\text{-}\dot{s}ar_2$ = A világmindenség anyja ~ $Mad\text{-}\dot{s}ar_2$ = Ugyanaz.
 Így a Madsar a Mencsár egyik jelentésváltozatának is tekinthető.

(2) A Kolozsvári testvérek nagyváradi királyszobrairól (Szt. István, Szt. Imre és Szt. László szobrairól) Szenci Molnár Albert 1604-ben ezt írta:³³

„(Az emberek) a szűz istennőn kívül különösen a közönségesen három királyoknak nevezett keleti bölcseket tisztelik, mivel őket tulajdon őseiknek vélik. Ezért is állították fel bronz szobraikat (mint a két szent király és a szent herceg szobrát) Váradon a főtemplom előtti téren.”

Szenci Molnár és Evliyâ híradása lényegében összhangban van.

7. A magyar krónikák szerzői (pl. Kézai Simon, Kálti Márk, Terdzsüman Mahmúd, Thuróczy János) a hitregei őshazánkat, a Meótiszt Perzsia-Irán határvidékén, a Kaszpi-tenger déli térségében jelzik. A tényleges őshaza ennek közelében lehetett.

8. A magyar népművészet és más régi magyar műalkotások elemeinek, tárgyainak, ábrázolásainak túlnyomó többsége szoros mezopotámiai párhuzamokkal rendelkezik, ami az őshazánk mezopotámiai szomszédságára utal (pl. a Miska-kancsótól a Lehel kürtjéig, a nagyszentmiklósi kincs edényeinek ábráitól a magyar népművészeti mintákig stb.).

Hasonló a helyzet a vallással, tudománnyal, uralommal kapcsolatos régi szavaink nagy részénél is (pl. isten, pap stb.).

9. Számos magyar kutató ÉNy-Iránban, ill. a Kaukázus déli térségében valószínűsítette az őshazánkat. Pl.:

- Bakay Kornél (1997., 2004. 81.): Amu-Darja térsége – Káspi-tó déli oldala – Dél Kaukázia;
- Bíró József (1986. 5–13.): (ős)szabirok Észak-Mezopotámiában a Nagy Zab folyó felső szakaszánál, Jarmo, Hassuna-Samarra városok vidékén, majd szélesebb térségben;

³³ Szenci Molnár 1976. 179.

- Dorosmai Imre (1995. 10., 53.): Transzkaukázia, a Kaukázustól délre a mai Grúzia, Örményország, Azerbajdzsán területe és ezektől kissé délebbre;
- Endrey Antal (1982. 95., 111.): Tigris folyó és Zagrosz hegység térsége, Felső-Mezopotámia, Subartu és Transzkaukázia;
- Fáy Elek Dr. (1910. 116.): Armenia – Kurdisztán és attól D-re eső terület, azaz a mai Örményország és a kurd lakta vidékek;³⁴
- Horvát István (1825., 2001. 76.): Georgia (a mai Grúzia régen nagyobb területe);
- Lukácsy Kristóf (1870, 2000. 205.): Nagy-Örményország északi része, a hajdani Felső-Armenia és az Araxes folyó melléke; majd forrásai nyomán három területen jelez magyarokat: az előbb említett vidéken, É-Kaukáziában és Közép-Ázsiában az Oxus (Amu-darja folyó) környékén – ismerteti a Cser – Darai szerzőpár³⁵;
- Padányi Viktor (1963, 1989. 120–121.): „megcáfolhatatlan érvénnyel ki lehet mondani, hogy a "magyar" népnévre feltűnően hasonló nevű nép, vagy népek a Kr. e. 17. és Kr. u. 10. századok közti korban Előázsiaiában létezett, vagy léteztek”, és ismerteti a névváltozatokat is (pl.: mada(i), mitanni, manni, matiani, madirra, matchar, madzar, madjyr, madar, madzar stb.);
- Továbbá mások, mint Fejér György, Jernyei János, Kállay Ferenc, Katona István, akik mindannyian a Kaukázus, a Kaszpi-tenger, illetve Transzkaukázia és Perzsia (Irán) térségében keresték és ott valószínűsítették a magyarság eredeti hazáját.

10. A Lehel-kürtön ábrázolt várat vagy várost az egykori Man(a), Manna(i) ország Urmiate nevű városával lehet azonosítani az Urmia-tó térségében.

A középmező felső sávja együttesen megjeleníti:

- a magyarok Urmia-tó vidéki, Man napországi őshazájának (a hitregei őshazára is utalva) Urmiate nevű fő városát;
- két magyar vallásfelekezeti népág szövetségi (szabir) államában a kettős fejedelemség intézményét három metszetben: a két népágnak megfelelően két lovas világi, két dobos papi fejedelem, azaz népágként egy világi és egy papi fejedelem jelzésével;

³⁴ Fáy 1910., 2000. 116. passim.

³⁵ Cser Ferenc – Darai János 2008. I/153.

- a magyarok két vallásfelekezeti népágának istenségi jelképét (szarvas-madár-ember és oroszlán-ember), valamint a nevét (szabartui-aszpalui és onogur magyar népág).³⁶

11. A matienek (= magyarok) Urmia-tó vidéki szomszédairól Hérodotosz ezt írta:

„A matienek, szaszpeirek és alarodok 200 talentum adó fizetésére voltak kötelezve. Ez volt a 18. szatrapia.” (A szatrapia helytartóság, vagy kerület/járás az ókori perzsa birodalomban.) [III/94]

Feltűnő Hérodotosznál, hogy csak a fent idézett egy alkalommal említi meg együtt a matieneket és a szaszpeireket ugyanabban a térségben lakó népekként. Az írásában más helyeken 4 alkalommal csak matienekről, 5 alkalommal pedig csak szaszpeirekről tudósít mint az említett térségben élő népről.

Ebből arra is lehet következtetni, hogy lényegében ugyanarra a népre alkalmazza a matien és a szaszpeir elnevezést.

Ezt megerősíti, hogy a szaszpeir név sumer jelentése: katonai szövetségesek:

- Sza-bir₃/pir₂ = Szabír = katonai kötelék, katonai szövetség(es).

A sumer nyelvben a többesszámot az alany, vagy a főnév ismétlésével is kifejezték, így:

- Sza-sza-bir₃/pir₂ = katonai (bir₃/pir₂) szövetségesek (sza-sza = szasz) = Szaszpeir.

[A szóismétlésnél az ilyen rövidülés (a végmagánhangzó eltűnése) a sumer nyelvben szabályszerű, pl.: li-li = lil, ni-ni = nin, szí-szi = szisz, zi-zi = ziz, stb.]

Hérodotosz korában így a szaszpeir = szaszpír név valójában nem népnév, hanem a „katonai szövetségesek” elnevezése lehetett. Ám Hérodotosz feltehetően nem tudta ezt, de talán érezte, s ezért illette egy alkalom kivételével a népet vagy matien, vagy szaszpeir elnevezéssel.

A szabírok tehát katonai szövetséges magyar (és/vagy magyarrokon) népagak együttes elnevezése.

Jól kifejezi ezt a már említett Djagfar Tarihi c. krónikában a szeber = szabír = angolul „allies” értelmezés is.

³⁶ Farkasinszky 2007. 84–98.

Úgyszintén összhangban van a fentiekkel a Lehel kürtje faragványán jelzett két magyar népág szövetsége a kettős világi és papi fejedelemség egysége keretében már az Urmia-tó vidéki őshazában. Így a szaszpír/szabír név jelentése meg is erősíti ennek az őshazának a létezését.

A 18. perzsa szatrápiában az alarod népnév az alán és az alar, ba-alar, belar, bular, valar, velar = bulgár testvéreink gyűjtőnévének bizonyul (ezzel azonban itt részletesebben nem foglalkozom).

A szabírok további szereplését illetően:

Ptolemaiosz Kr. e. a 2. sz.-ban a Don és a Volga folyók között lakónak jelzi a szuard(en) népet.³⁷

Ezek a szuardenek (szovardenek) a szubartui szaszpír, szabír, szabard, szavard szövetséges néppel azonosíthatók. Hérodotosz és Ptolemaiosz kora, Kr. e. az 5–2. sz. között költözhetnek át Hérodotosz szaszpíriai a Kaukázus északi előterébe, ahol Ptolemaiosz szuarden néven említi őket. (Névváltozataik továbbá: szuardin, szeardén, uardén.)

A szabírok így nem középázsiai, vagy szibériai eredetűek, Szibéria neve sem tőlük származik, s nem törökök, szemben Györffy György vélekedésével.³⁸

Az 1. és 4. pontnál ismertetett Djagfar Tarihi c. krónika az AD 360–378. évek előtti időknél jelzi, hogy az urmiai nyelven beszélő baskírok egy hun (vagy hunnak nevezett keleti magyar) népcsoportot neveztek szeber = szabír (= allies, szövetségesek) néven.

A Kr. utáni századokban továbbá a szabírokról szóló tudósításokat Bakay Kornél idézetekben is ismerteti,³⁹ s Kiszely István is összefoglalja a fentebb hivatkozott helyen.

A híradások lényege, hogy először Priszkosz rhétortól (szónoktól, államférfitől) tudjuk meg, hogy Kr. u. 463-ban a szabírok elűzik az onogurokat, akik a kaukázusi alánok mellett laktak; azután Jordanesz, Prokopiosz, Malalas, Szimokatta, Menandrosz ismertetik, hogy a szabírok a Kaukázus északi előterében élnek, harcolnak, onnan indulnak hadjáratokra, hunoknak is nevezik őket (miként pl. Malalas* a magyar nevű királyok: Gordas és Muger vagy Mogyer magyar népet is hunoknak nevezi); utoljára 578-ban esik szó a szabírokról, miután a törökök meghódítják őket.

³⁷ Ptolemaiosz 1901. 915.

³⁸ Kiszely 1996. I. 247–248.

³⁹ Bakay 1998. II. 55.

*Malalas (6. sz.), később Theophanesz (9. sz.), majd Kedrenosz írásában az említett királyok neve eltérő betű- és hangváltozatokkal szerepel. Pl. az egyik király neve Malalasznál Mougel/Mugel, Theophanesznál Muagerisz; e változatokból a Muger/Mogyer név adódik (gyakori l/r hangváltással és a görög -isz végződés elhagyásával). A Gordás név olvasatát megerősíti a Marosvásárhelybe olvasztott egykori Gordásfalva község neve.

Az így feljegyzett 115 éves szereplésük után nagy részük bizonyára beolvadt a magyarok közé, mivel évszázadok óta szövetséges testvérmépek, vagy magyar népágak voltak.

A magyar, vagy magyarrokon szabírok eredete tehát Hérodotosz koráig és az Urmia- vagy Matian-tó vidékéig követhető.

[A Magyar Nagylexikon szerint azonban nem tudják, hogy kik voltak a szabírok.⁴⁰

„**szabírok:** ismeretlen eredetű, ált. töröknek tartott nép. Az adatok alapján összefüggő történetük nem írható meg. Kr. u. 463-ban (mások szerint 506 k.) egy K-ről induló népvándorlás során telepedtek le a Kaszpi-tengertől É-ra, a Volga alsó folyása mentén. Itt sikerrel vívták ki függetlenségüket az *ogurokkal* szemben, de az *avarok* megdöntötték uralmukat (557). A szabír népnév eredete bizonytalan, egyesek bolgár-török, mások iráni eredetűnek tartják, többen Szibéria nevét származtatják belőle. Lehet, hogy azonosak a *kazárokkal*, mert ők a szabírok bukása után tűntek fel ugyanazon a területen, és török nevük *szabr*. A szabírokkal egyesek szerint kapcsolatba hozható a *volgai bolgároknál* szereplő Szuvar nép- és városnév, ill. a *szavárd* magyarság (*szavárdok*).”]

12. Detre Csaba közli 6–7. századi (jelenleg az iráni Iszfahán tartományban lévő Szurb Khács kolostorban őrzött) örmény iratok alapján,⁴¹ hogy „a Kaukázus északi előterében Kr. u. 500 körül olyan nép élt, amely önmagát ’hun’-nak nevezte, s a rendelkezésre álló szókészletének mintegy a fele rokonítható a mai magyar nyelv szavaival,...a szókészletben a második rokonítható nyelv” – Detre úr szíves szóbeli közlése szerint kb. 15–20 % arányban – „az örmény. Ez vonatkozik a nyelvtenra is. E vonatkozásban talán közelebb kerültünk a *magyar-rokon, vagy akár*

⁴⁰ Magyar Nagylexikon 16. kötet. 2003. 401–402.

⁴¹ Detre 2004, utolsó oldal; 2005, 85.

’hungaroid’ és indoeurópai nyelvek közös gyökeréhez...Feltűnő, hogy alig találkozunk kifejezetten török eredetű szavakkal,...”

A magyarral és az örménnyel azonosítható szavak együttesen kb. 65–70 %-os aránya azt jelezheti, hogy **bizonyára hún birodalmi névvel illetett magyar nép szavairól van szó.** Magyarok és örmények ugyanis az Urmia-tó környékén érintkezhetek tartósan úgy, hogy a magyarok nyelvébe számottevő arányú örmény szó keveredhetett. Ez a valódi húnokkal nemigen fordulhatott elő.

Így a magyar és örmény szavak túlnyomó aránya az említett ’hun’-nak nevezett nyelvben a magyarok Urmia-tó környéki őshazájának létezését támasztja alá.

Egyébként a fent említett „hun” nép azonosítható a 6. századi Malalas és a 9. századi Theophanes krónikájában a Bosporos (mai Kercs) közelében lakó húnokkal, kiknek Mu(a)gel/r[isz] {Moger, Mogyer} és Gordas nevű királyaikban több magyar kutató, pl. Szabó Károly (1873), Thury József (1896), Hóman Bálint (1925), Moravcsik Gyula (1927), stb. magyar (nevű) királyokat látott.

E királyok drámájához kapcsolódhat a nagyszentmiklósi magyar kincs edényei egy részének, a díszesebbeknek elkészítése. Gordas bizánci kereszténységre akarta téríteni a népet, az ősi vallásuk istenjelképeit beolvasztatta, ám őt megölték és Muger visszaállította a régi vallást. A beolvasztott vallási jelképek pótlása körébe sorolható a nagyszentmiklósi kincs edényei egy részének elkészítése. Erről részletesebben lehet olvasni az egyik könyvemben.⁴²

13. Czeizel Endre genetikai távolság-vizsgálatai szerint⁴³ feltűnő az iráni minta közelsége különösen a székely, a csángó, a jász, a matyó, a kiskun mintához. Mindez – a magyarságot legtisztábban őrző székely, csángó és matyó népcsoportokra tekintettel – a magyarok alapvetően iráni eredetét támasztja alá.

⁴² Farkasinszky 2002., Második kiadás 2005. 51–56.

⁴³ Vö. Kiszely 2007. 174–178.

III. A magyarok néhány őstörténeti kapcsolata birodalmi népekkel

A következőkben néhány birodalmi népet veszünk szemügyre például szemléltetve és csak jelzésszerűen vázolván, hogy a helyes vizsgálati módon a magyarok a saját népvük régi változataival jelezve hol, mikor, milyen kapcsolatban voltak, vagy lehettek ezekkel a birodalmi népekkel.

1. Protomédia magyar/megyer ősnépei

Protomédiának nevezhető az a terület, melyet az árja médek Kr. e. a 9. sz.-ban (830 körül) elfoglaltak, átvéve a korábban ott élő népek méd nevét (Nagy-Média), valamint az onnan északi (Urmia-tó vidéki) testvéreikhez áttelepült népcsoportok és a korábban is ott lakó népek szállásterülete. Ez utóbbi többnyire később is megőrizte az önállóságát, s a görögök, pl. Sztrabón is, Nagy-Médiától megkülönböztetve Média Atropaténé elnevezéssel illették. Ez a két vidék tekinthető a magyarok őshazájának.

[Protoméd eredetre utal a honfoglaló törzseink egy részének neve is, pl.: Megyer = Med-i-er, Gyarmat = Djar-mat (fordított szórenddel Mat-gyar).]

Protomédia népei szerepelhetnek a Bibliában is madai, medan, midian neveken Ábrahám és Izajás kora (Kr. e. 19/15?–8. század) között.

Bérosszosz (babiloniai görög nyelvű történetíró Kr. e. 340–270 között) Babylonban méd (protoméd) dinasztia egykori uralkodását jelzi Kr. e. 2234–2158 között éppen abban az időszakban, amikor Mezopotámia az északnyugat-iráni Zagrosz-hegységben élő guti nép uralma alatt állt (kb. 2230–2150 között). Így a guti nép is protomédnek tekinthető. A történelmi forrásokban Kr. e. 2300–600 között szerepelnek.

A hurri népet pl. G. Wilhelm szerint a tudósok azonosnak tekintik a szubartui vagy szabartui néppel, a mezopotámiai síkságtól É felé elterülő hegyvidék kárpáti-dinári-turáni magyarrokonok őslakosságával.

VII. Konstantin bizánci császár írása szerint a magyarok régi neve „szabartoi aszphaloi”, ami szubartui-hurri eredetükre utal. [Sumerul sa₁₁/su₄-bar-tu = tűzvörös fényszülő, a Nap anyja = me-ed, az égen járó Nap

anyja; így a szabartu/szubartu és a (proto)méd népnév istennői jelentése azonos.]

2. A Mitanni Királyság névadó népe

A mitanni név hasonló a bibliai midian népnévhez, mindkettő protoméd név.

A Mitanni Királyság Kr. e. a 17–15. sz.-ban az Eufrátesz felső folyásától K-re terült el. A többféle népre kiterjedő birodalom létrehozói Gernot Wilhelm szerint⁴⁴ „a szubartui hurrik, kiknek legrégebb hazája a Van-tótól D-re és DK-re elterülő hegyvidéken volt” (az Urmia-tó környékén). Onnan Ny felé terjeszkedve hozták létre birodalmukat, melynek központja a Habur folyó közelében alakult ki. A birodalom megszűnése után utódállamok jöttek létre, a hurri/mitanni népelem egy része É-ÉK felé visszahúzódott a kiinduló vidékükre.

A magyarok protoméd ősei a Mitanni Királyságban már többféle népet összefogó birodalomalkotó népként jelennek meg. Érdemes hangsúlyozni az államszervező tudományukat és gyakorlatukat. Államuk törzsszövetségi államok szövetsége lehetett. A törzsszövetségi állam évezredekken keresztül kicsiszolt, kiválóan működő szervezet volt. Ilyennek tekinthető az Álmos és Árpád vezette honfoglaló magyarok törzsszövetségi állama is. Erről részletesebben írtam egy könyvemben.⁴⁵

3. Man(na) ország matien magyarjai

Man(na)[i] Kr. e. 843–616 között Mitanni egyik utódállamaként még őrzi függetlenségét.

Mannai másként Mantiane, Matiane, Matiene neveken is szerepel. A megfelelő népvégek, mannai, mantian, matian, matien jelentése lényegében azonos, hasonló; s a magyar népnévnek is régi változatainak tekinthetők; az országnevek pedig úgyszintén Magyarország régi neveiként szemlélhetők.

4. Kimmer–magyar kapcsolatok Kr. e. 1600–600/500 között

A kimmerek egy része kárpáti-dinári-turáni magyarrokon nép lehetett, akik közé menekülő sumer népcsoportok v. töredékek is beolvadhattak éppúgy,

⁴⁴ Wilhelm (1989) 1994. 2–41.

⁴⁵ Farkasinszky 2004. 171–185.

mint más magyarokon népekbe, így talán a protoméd guti, mitanni-matian és más magyar ősnép közé is.

Harmatta János szerint⁴⁶ „a kimmerek birodalma a legnagyobb kiterjedésekor a Kárpátoktól messze keletre a mai Kazaksztán területére is kiterjedt, s i. e. 700 körül két részre szakadt. A keleti rész Szkolotoi (Szkíták) néven önállóvá vált. Majd a szkíták nyugat felé ütköztek a kimmerekkel, akik az Al-Duna, Macedónia, Kárpát-medence, Észak-Itália, Bajorország és a Rajna völgye vidékére is eljutottak” (részben már korábban is, pl. az agathürszök és sziginnák a Kárpát-medencébe, talán az etruszkok Itáliába). A Kárpát-medencében kb. Kr. e. 500-ig vannak róluk adatok.

A keleti águk átkelt a Kaukázuson és 714-ben Urartut fenyegette, 677-ben Asarhaddon asszír királytól vereséget szenvedve Ny felé Kisázsziába vonult, s megsemmisítette a Phryg (Fríg) birodalmat a Halys (Kizil-Irmak) folyó Ny-i előterében. Ám 600 körül Alyattes lyd királytól elűzve eltűntek a történelemből, illetve arról a vidékről.

Ugyanebben az időszakban Kisázsziában, zömében a Halys folyó jobboldali térségében, a kimmerek szomszédságában az ókori szerzők (Hecateus, Hérodotosz, Xanthus) matian, matien, maticeta névváltozatokkal az Urmia-tótól idevándorolt népet jeleznek, mely az ősmagyarok nyugati ágának tekinthető. Ez a népág lehetett a kimmerek szövetségese, vagy meghódította is. Egy részük a kimmerek egy részével talán összeolvadva matian-kimmer-szkolot = szikulóta = székely néven jelenik meg a Balkánon Dalmácia É-i, ill. a Kárpát-medence D-i térségében már Kr. e. a 2. sz.-ban (Ptolemaiosz szerint), Kr. u. az 1. sz.-ban (Plinius M. szerint), ugyanott a 6. sz.-i eseményeknél pedig VII. Kónsztantinosz bizánci császár szerint már szlávósított zachlum/zakul = székely néven (a székelyek 3 közül az 1. nemzetségeként).

E szikulóták a Balkánon először római, majd bizánci birodalmi hatalom alá is tartoztak.

Így lehetett a kimmerekkel valamilyen, talán csekély mértékű népi összeolvadásunk is Kisázsziában, illetve agathürsz és sziginna maradványaikkal a Kárpát-medencében úgyszintén.

⁴⁶ Harmatta (1966). 107–116.

5. Szkíta–magyar kapcsolatok Kr. e. a 7. sz.-tól Kr. u. a 3. sz.-ig

1. A szkíták Kr. e. a 7. sz.-ban nagy hadjáratokat vezettek Kisázszián, Mezopotámián és Szírián át egészen Egyiptomig (vö. Szkítopolisz v. Bethsean város nevével Palesztínában).

„A szkíták i. e. 675 körül tűnnek fel Elő-Ázsiában, ahol központjuk a mai Azerbejdzsán területén, az Arax folyó mentén lehetett. Innen **Mannai** és Média felé nyomultak előre és 652-től 625-ig uralkodtak a médek felett... 593 után visszatértek a mai Dél-Oroszország területére, részben méd uralom alá kerültek” – írja Harmatta János.⁴⁷

Így a mannai matianok (magyarok) kb. 650–590 között 60 éven át szkíta uralom alatt élhettek, amikor is előfordulhatott részleges népkeveredés is.

A mannai matianok/magyarok a hódító szkíták elől rejthették el az ún. **ziwije kincseket** az Urmia-tó déli vidékén. A híres kincsek 341 db-ból állnak, amiből arany 43, ezüst 71, elefántcsont 103 és egyéb készítmény 124 db; rajtuk sok isten-, világ- és életfa; állat-, griff- és szfinxábrázolással. Bakay Kornél ismerteti azt is⁴⁸, hogy André Godard (1950) szerint a kincs **a mannaiai készítményei** a Kr. sz. előtti IX. sz.-ból, s egy VII. sz.-i erőd romjai alól került elő.

A kincs elrejtése időben egybeesik a szkíták hódításával, ezért előlük áshatták el azokat, a hódítók elől szokás ugyanis elrejtetni a kincseket.

Bakay Kornél a kincset szkíta királysír maradványainak tartja, több kutató összerabolt, különböző eredetű tárgyakból álló kincsleletnek tekinti.

Lehet, hogy a kincs között nemcsak mannai készítményű, hanem máshol készített, vásárolt, vagy ajándékba kapott darabok is vannak. Ezzel együtt a kincs a mannai matian magyar őseink királyi kincsgyűjteményének tekinthető.

A ziwije a nagyszentmiklósi magyar kincsnél (v. egy részénél) jó ezer évvel korábbi, s pl. az egyik ziwije nyakék számos párhuzamot mutat a több mint 1500 évvel későbbi magyar koronázási palást ősi motívumokat őrző, régebbi eredetű galléjának díszével.

⁴⁷ Harmatta 1966. 115.

⁴⁸ Bakay 1997. 78–79.

2. A kimmereket nyugat felé űző szkíták a Volgától keletre eső területükről áttelepültek a Kaukázus és a Fekete-tenger északi előterébe, Hérodotosz korában (Kr. e. az 5. sz.-ban) már itt vannak.

Így feltehető, hogy a matian magyarok keletre vonult ága – melyet először Ptolemaiosz említ Kr. e. a 2. sz.-ban a Volga – D-Ural – Kaszpi-tenger és Aral- tó É-i partvidéke között mater néven, majd Plinius Maior Kr. u. az 1. sz.-ban az Aral-tó és a Jaxartes (Szir-darja) folyó térségében matian, matern, matikon néven – szkíta uralom alá nem, vagy csak rövid időre került.

Más lehet a helyzet az Urmia-tó vidékéről a Kaukázus É-i előterébe települt mannai, vagy protoméd eredetű népcsoportokkal (szauiromata; maiót, meót, meét; modok, medok; iax/zamata, ixi/omata (= meót, meét); tat/(the)meót, met(e)ib, karimata stb.), melyek először a szkíta, majd Kr. e. 179 után a szármata szövetség kötelékébe is tartozhattak.

Az ismert szkíta törzsnevek között nincs a magyar népnév régi változataihoz hasonló. Azokhoz még leginkább a „katiar” szkíta törzsnév rokonítható, ami a hitvilágban az istennő tiszteletének hasonlóságát jelezheti e törzs és a magyar népcsoportok között.

Így Anonymus közlése, miszerint: „a magyarok nemzete eredetét a scytha nemzetből vette, melyet tulajdon maga nyelvén Dentumogernek neveznek” (V. fejezet), szigorúan szó szerint csak olyan értelemben lehet helyes, ha az egész kárpáti-dinári-turáni nép- és nyelvcsaládot „szkítának” nevezzük, miként a Rawlinson-fivérek is teszik:⁴⁹ „A szkíta (azaz turáni) [p. 674.]; a szkíta vagy turáni nép, amely – miként fentebb ismertettük – szétterjedt a nagyon régi időkben azon az egész vidéken, amely a Mediterraneum és India, a Perzsa-öböl és a Kaukázus között fekszik...” [p. 676.]

Ha a szkíta elnevezést a Rawlinsonok (és mások is) így értelmezheték, akkor lényegében hasonló módon gondolkozhatott arról Anonymus is.

Az viszont egyértelmű, hogy a magyarok északi és keleti népága egyaránt Szkítia régi területéről vonult a Kárpát-medencébe.

6. Óperzsa–magyar kapcsolatok Kr. e. a 6–4. századokban

Hérodotosz az óperzsa Akhaimenida uralkodók korában 5 alkalommal említi a matieneket, pl. így:

⁴⁹ Rawlinson – Rawlinson – Wilkinson 1875. Vol. I. 674., 676.

„A matienek, szaszpeirek és alarodok 200 talentum adó fizetésére voltak kötelezve. Ez volt a 18. szatrapia (helytartóság az óperzsa birodalomban).” (III/94.)

III. Dareiosz (Kr. e. 336–330.) uralkodása idején az óperzsa birodalom összeomlott makedon Nagy Sándor hódításai során.

Így a matienek is az ő uralma alá kerültek, majd a hellenisztikus Szeleukida uralkodók birodalmába tartoztak (Kr. e. 4. sz.).

Ezután pedig a párthusok uralma alá kerültek Kr. e. a 3. sz.-tól.

7. Párthus–magyar kapcsolatok Kr. e. kb. 250– Kr. u. 226 között

A párthus birodalomba tartozott egyfelől még az Urmia-tó környékén Média Atropaténében élő, másfelől bizonyára odatartozhatott akár szövetségesként a Volgától keletre és a Szir-darja folyó vidékére települt keleti magyar népág is (ez azonban nem biztos, mert a párthus birodalom keleti határának általában az Oxus vagy Amu-darja folyót tekintik).

1. Matianokról az Urmia-tó környékén Polübiosz tudósít még Kr. e. a 2. sz.-ban, majd végül Sztrabón Kr. e. 60 – Kr. u. 20 között pl. így:

Polübiosz: „Médiának.. északon szomszédai az elymae, aniarak, kaduszi és matian nép...” (V/44. 8-9.)

Sztrabón: „Azt mondják, hogy Hyrkaniában egy szőlőtő egy metrésés bort ad, egy fügefa 60 mérő fügét terem, a gabona a lehulló magvaktól ismét kinő magától, a méhek a fákon tanyáznak s a levelekről csak úgy folyik a méz; ugyanilyen a helyzet a médiái Matianában, az armeniai Sakasénében és Araxénében.” (II.1.14.)

[A „médiái” jelző bizonyára megkülönböztetésül szolgál a máshol, pl. a Halys folyónál is lévő Matianától.]

2. Ptolemaiosz Kr. e. a 2. sz.-ban mater(o) [magyer] népről tudósít a Volgától K-re a D-Ural és a Kaszpi-, Aral- tavak közötti térségben az ázsiai Szármatában:

„...és a Rha (Volga) folyótól kelet felé vannak a phthiophagok (fenyőtobozevők) és a materok, valamint a nesziotok (szigetlakók) földjei...” (Lib. V., cap. 8., 12.)

Plinius M. (Kr. u. 23–79.) felsorolásban ír a Jaxartes folyó vidékén és az Aral-tótól K-re élő matianokról:

„...és a khorezmieken túl (többek között felsorolva)...a matianok (névváltozatok latinul: matiani, materni, maticoni)...az Oxus folyó közelében a szürmaták (syrmatae, sirmatae)...stb. laknak.” (Vol.2., 627.)

Így a római és a párthus birodalmak közötti háborúkban, pl. Carrhaenál (mai térképeken Harran D-Törökországban az Eufrátesz folyótól K-re) Kr. e. 53-ban a párthusok győztes csatájában mater/matian magyarok is részt vehettek. [A nagy győzelem főleg a párthus nehéz- és könnyűlovasságnak volt köszönhető.]

A magyar Bartos családnév a párthus népvétet őrizheti más hasonló nevekkkel együtt.

8. Szármata–magyar kapcsolatok Kr. e. a 2. sz.-tól Kr. u. a 3–4. sz.-ig

A szármata szövevényei is többféle népet fogtak össze.

Ptolemaiosz Kr. e. a 2. sz.-ban az ázsiai Szármatiában, az Ural hegység déli, délkeleti előterében szerepelteti a mater vagy magyer nép egyik csoportját, miként arról már volt szó.

Ugyanez a nevű nép kb. 200 évvel később az Al-Dunánál jelenik meg Ovidius (Kr. e. 43 – Kr. u. 18.) híradása szerint szármata szomszédságában:

„a jazigokat és kolkhisziakat meg a materi/meteri népeket és getákat a középén lévő Duna (Ister) vize alig tartja vissza” (a római birodalom megtámadásától ti.).⁵⁰

A latin szövegben a magyar népnév megfelelője „Matereaue/Metereaue turba” = ’meg a magyeri/megyeri népeket’ kifejezéssel szerepel J. B. Hall (1995), illetve M. Nisard (1842) átírása szerint.

Plinius [M] (Kr. u. az 1. sz.-ban) írja a szármata származásáról: „a kettős torkolatú Tanaisz (Don) folyónál élnek a szármata, akik – ahogy mondják, tartják – a médektől származnak, azok sarjadékai, ivadékai s maguk is sok nemzetségre különültek el.” (VI/6,7)

Itt a protomédekről lehet szó, mert az árja médek kirajzására semmilyen kényszerítő körülmény sem ismert.

A szármatakkal jött magyarok az Al-Dunától betelepülhettek – miként a jazigok is – a Kárpát-medence déli térségébe a már ott élő szikulót/zakul székelyekhez csatlakozva, azok 2. nemzetségét képezve az északi magyar népből.

⁵⁰ Ovidius: Tristia II. (1842), 1995. 191–192. sor.

A szármata és magyarok embertani hasonlóságát Tóth Tibor antropológus hangsúlyozta.⁵¹

Bakay Kornél szerint⁵² „A szármata különböző törzsei, népcsoportjai között kell keresnünk a magyarság egyik összetevőjének kitevő népességet, míg a közép-ázsiai etnikumból való a másik összetevő.” Ezek megfeleltethetők a magyarok északi és keleti népágának.

9. Hún–magyar kapcsolatok Kr. u. az 1–5/6. sz.-ban

1. A húnok egyik csoportja az 1. sz.-ban Ny felé a mai Kazakhsztán korábbi területére vándorolva az Aral-tó, a Szir-darja és az Amu-darja folyók vidékén szövetségi államot hozott létre. Ezt a fehér vagy (h)eftalita húnok birodalmának is nevezték, s a 6. sz. közepén a türkök döntötték meg.

Az ott élő népek uralkodóit többnyire, vagy sok esetben a hún dinasztia tagjai váltották fel.

Ez történhetett a Plinius M. által az 1. sz.-ban az Aral-tó és a Iaxartes (Szir-darja) folyó vidékén jelzett matian, (matiani, materni, maticoni) magyarokkal is. Hún uralkodó dinasztia kaphattak Attila felmenő nemzetségi ágából.

Birodalmi néven fehér húnok is nevezhették őket. Saját népvénük pedig változataiban ugur/ugurról, illetve onogur/unogur-ról hunogur-ra is módosulhatott. Hunogur néven elsőként Jordanes ad hírt róluk a 6. sz. közepén.

Priszkosz szerint egy részük már 457–463 között átkelve a Volgán a Kaukázus É-i előterébe települt.

Zömük azonban csak 565 után – miután a türkök Közép-Ázsiában Neszefer (ma Karsi) városnál 8 napig tartó csatában legyőzik a heftalitákat s köztük a csatában bizonyára résztvevő matian/mater magyarokat is – vonul Ny felé. A Kaukázus É-i előterében egy ideig az Urmia-tó vidékéről korábban odatelepült É-i magyar népág csoportjaival együtt **Magna Hungaria** népe. Majd újabb türk támadás hatására is a 600-as években – az orosz őskronikában „fehér ugroknak/magyaroknak” nevezve – elvonulnak Kiev alatt és a Kárpát-medencébe települnek. Ők alkotják a – Nagy Géza (1913) által felvetett és László Gyula (1978) által hirdetett és sokoldalúan alátámasztott – „kettős honfoglalás” első magyar néphullámát.

⁵¹ Tóth 1965. 139–143.

⁵² Bakay 2005. III/311.

Egy részük a székelyekhez csatlakozva azok 3. nemzetségét alkothatta.

2. A húnok másik csoportja már korábban Ny felé vonult, s a 4. sz.-ban elfoglalta a Kárpát-medencét is, az 5. sz.-ban Attila vagy Atilla királyuk idején a hún birodalom a fénykorát élte.

Ezekkel a húnokkal magyar népcsoportok is jöhettek a Kárpát-medencébe a Kaukázus É-i előteréből (pl. mater, maiot [meót, meét], iax/zamata stb.), s csatlakozhattak az ugyanonnan korábban a szármatakkal érkezett testvéreikhez; együtt alkotván a székelyek 2. nemzetségét.

Ezt alátámasztja, hogy Attila halála után a székelyek egy része Csabával Görögországon át a Fekete-tenger É-i vidékére költözött, ahonnan eszkil/szekil* néven a 800-as évek elején visszatért a Kárpát-medencébe. Az a népcsoport mehetett Csabával keletre, amelyik onnan is jött korábban.

* Ibn Ruszta, Gardizi és Al-Bakri arab írók e nép nevét „szkl” betűcsoporttal jelzik, amit utóbb egyes írók eltérő névváltozatokkal hangzósítanak, mint pl. Németh Gyula: eszkil; más: szekil; Pauler Gyula: ezege, ám véletlenül sem használják a helyes székely olvasatot, melyre Nagy Sándor is felhívta a figyelmet. Sőt Németh Gyula „A honfoglaló magyarság kialakulása” c. könyvének 154. oldalán „eszkilbolgárokról” ír. Őket is tévesen éppúgy török nyelvűeknek tartják, mint az „onogurbolgárokat”.

A tévedés hasonló ahhoz, amelyet az onogur (= magyar) – bolgár szövetség/társulás értelmében helyesbítettem. Az „eszkilbolgár” pedig helyes értelmezéssel: eszkil (= székely-magyar) – bolgár szövetség/társulás.

Egyébként a bolgárok velünk rokon népek. Azonos a hitregei őshazánk a régi Amu-darja folyónál, népeink egy része onnan nyugat felé vonult. A bolgárok is a Kaukázus déli térségében jelennek meg először a történelmi forrásokban, s szomszédok voltunk a 18. óperzsa satrapiában, ahol Hérodotosz a szaszpir/szabir matien őseink mellett lakóknak jelzi az alarodokat. Ez a népnév az alán és a bolgár népnevet fedi. Vö.⁵³ Kézai Simon krónikája szerint Hunor és Magor férfinépe a bolgár Belar asszonyait s gyermekeiket ragadta el Dula alán király két lányával együtt, kiket Hunor és Magor vett feleségül. Ezen asszonyoktól származnak a hunok és magyarok valamennyien.

„Kisfiam, a bolgárok a testvéreink” – mondta nekem a nagymamám gyerekkoromban. Ezt családi-népi hagyományból tudhatta, mert leginkább csak a Bibliát szerette olvasni.

Az eddigieknél jobban kellene törekednünk napjainkban is a bolgár – magyar kapcsolatok ápolására.

⁵³ Farkasinszky 2004. 64–69.

A székelyek 1. és 2. nemzetsége egyaránt Atilla népe volt, de nem mint hún, hanem mint hún birodalmi nép, a húnokhoz csatlakozott nép.

{A magyarok hungár neve sem jelent hún népet, hanem pl. sumer nyelven: hu-un-gar = 1) a hún királyi madárnak (turulnak) meghódolt; 2) a hún(ok)nak meghódolt, a hún(ok) által megtámadott; lever, legyőzött; elárasztott, előzőnlött; körülzárt, elfoglalt [nép ti.]}

A hungár név így nem azonos az onogur/hunugur = a vadászó (nőstény) oroszán népe, ill. az oroszán s királyi madár griffje [népe] nevével.}

3. A 6. sz.-ban a Fekete-tenger partvidékén Malalaszk krónikája szerint a Boszporosz közelében húnoknak nevezett magyarok, vagy húnok és magyarok együtt lakhattak, mert a királyaikat Gordas és Mu(a)ger (~ Mogyer), vagyis magyar nevekkal illették. [Egy Gordásfalva nevű községet Marosvásárhelybe olvasztottak be.] Erről már esett szó.

10. Avar–magyar kapcsolatok Kr. u. a 6–8. sz.-ban

Az avarok elődeinek tekinthető a Hérodotosz által a 7. óperzsa satrapiában „aparytoi”, latin átírással „aparytae” néven jelzett nép az egykori Bactra városától D-re a mai afgán hegyek É-i peremvidékén.

Később a fehér húnok (eftaliták) birodalmába tartozhattak, majd a türkök 565-ben bizonyára szétszórták őket.

Töredékeik a fehér magyarokkal és uar-khiónitákkal (várkunokkal) a Kárpát-medencébe költöztek, ahol avarnak nevezett birodalmat alkottak, melyet a frank Nagy Károly 804-ben megsemmisített.

A türkök álavaroknak nevezték őket Th. Simocatta szerint, aki arról is tudósít, hogy az ogor (ugur) nép törzsei a vár-chunok, akik Európában avarnak nevezték magukat. (Ők lehetnek Anonymus kúnjai.)

A várkunok az ogor/onogur magyarok rokonai, akik közül a vár csoport az Urmia-tó vidékéről – ahol a protomédek fővárosában „Var, or fortress”, azaz vár, vagy erőd építéséről szól a Zend-Aveszta – a matian magyarokkal együtt költözhetett Közép-Ázsiába; a khióniták pedig régebben ugyancsak a kárpáti-dinári-turáni magyarrokon népcsaládból vándorolhattak oda. Tolszov írja⁵⁴:

„(Az i. e. II. évezred második felétől)...Chorezmben (és környékén) dél felől új etnikai csoportok települtek meg, melyek a jafetita nyelveket

⁵⁴ Tolszov 1954. 82–83.

beszélő népek keleti ágát alkották, melyhez Mezopotámia, Szíria és Kisázsia legrégebb civilizációinak megteremtői tartoztak, azon churritani vagy szubar(t)u csoporthoz tartozó törzsek, melyek a II. évezred elején Mitanni hatalmas előásiai birodalmát alkották. Ennek központja Felső-Mezopotámia volt.”

A fehér magyarok és az uar-khióniták mint álavarak tehát részben azonosak, részben rokonok lehettek.

Már volt szó róla, hogy az avar birodalomban a fehér magyarok egy része csatlakozhatott a székelyekhez mint azok 3. nemzetsége. Így a székelyek a magyarság teljességét (mindhárom nagy népágot) képviselhetik. Ugyanakkor a palócok a fekete magyarok, a csángók pedig külön a fehér magyarok népiségét őrizhették meg.

11. Türk–magyar kapcsolatok Kr. u. a 6–9. sz.-ban

A 6. sz.-ban a türkök – miután szétzúzták az eftalita vagy fehér hún birodalmat – Ny felé vonulva szétrobbantották Magna Hungáriát is (melyet átmenetileg a magyarok északi és keleti népága együttesen alkotott). Ennek magyar népe 3 felé tért ki a türkök elől:

1. A fehér magyarok a 600-as években beköltöztek a Kárpát-medencébe;
2. az északi vagy fekete magyarok egyik része D-K felé a Kuma folyó vidékére települt s végleg ott is maradt;
3. a másik részük É felé vonult, s majd a 9. sz.-ban Álmos és Árpád magyarjaiként foglal hont a Kárpát-medencében. [Őket ugyancsak az orosz őskronika nevezi fekete ugrü/magyarok néven.]

Ez utóbbi magyar népcsoport a 7. sz. végén a Volga és a Don alsó folyása mellett létrejött türk kazár birodalom egyik népe lett, 830. táján azonban függetlenítette magát, s a század 2. felében bevonult a Kárpát-medencébe.

Ezeket a magyarokat a türk birodalmi névvel illeti a Bíborbanszületett VII. Kónsztantinosz bizánci császár A birodalom kormányzásáról c. könyvében még akkor is, amikor már régen a Kárpát-medencében voltak (950 táján). Ez is mutatja a birodalmi név szívósságát és vele a népek nagyvonalú megnevezésének könnyed lehetőségét.

A magyarság a felvázolt igen kalandos 3000 éves őstörténete után kb. 1100 évvel ezelőtt új saját birodalmat alapított a Kárpát-medencében.

A legalább 4000 éves történetünk erőt adhat és adjon is erőt a sikeres megmaradásunkhoz a következő 4000 évben és azután is.

IV. Általam helytelennek vélt magyar őstörténeti elgondolások

Lehetséges sok értékes részmegállapításuk, szerintem mégis **helytelen magyar őstörténeti felfogásnak tekinthetők azok, amelyek például:**

1. A magyarokat Belső-Ázsiából származtatják pl. uigur, jugar és magyar néprajzi, genetikai és más hasonlóságok alapján.

a) A magyarok nem Belső-Ázsiából jöttek, hanem az Urmia-tó vidékéről a Szir-darja folyó térségébe költözött (három közül) egyik nagy magyar népág kis része tovább vonulhatott kelet felé, s ott összeolvadva főleg török, mongol nyelvű népekkel, hozzájárulhatott pl. az uigur és jugar nép kialakulásához is, miként az Ural vidékén a baskírokéhoz úgyszintén, s szerepük volt a Szir-darjánál az üzbégek kialakulásában is, akik között mindmáig fennmaradt a „madzsar” törzs.⁵⁵

Úgyszintén valószínű, sőt bizonyosra vehető, hogy a kárpáti-dinári-turáni magyarokon nép- és nyelvcsalád egyes népei, népcsoportjai az Altaj és a Pamir hegységek vonalától kelet felé vonulva eljutottak Dzsungáriába, a Tarim-medencébe, sőt Mongólia és Kína egyes vidékeire is, mint pl. Pazyrik, Ordosz stb. Ilyen népcsoportok szintén szerepet játszhattak pl. az uigurok kialakulásában is.

A valódi húnok (nem a hún névvel illetett birodalmi népek összessége) is a kárpáti-dinári-turáni magyarokon nép- és nyelvcsalád tagjai voltak. Így az Altaj – Pamir vonalának környékéről, vagy inkább attól Ny-ra eső területről terjeszkedhettek kelet felé. A Tárihi Üngürüs c. krónika szerint is Hunor egész népével a tatár kánnál telepedett le Szkítia tatár tartományban, mely Szamarkandtól a Fekete-tengerig terjedt.

Ezért helytelen szerintem a húnokat a kínai Sárga-folyó ordosi kanyarulatából származtatni. A húnok eredetileg nem onnan jöttek nyugat felé, hanem egy részük először nyugat felől mehett oda keletre, majd egy részük később nyugat felé visszavonulhatott. Az útvonal mentén talált ún.

⁵⁵ Tolszov 1954. 249.

„hún üstök” nemcsak a húnoknak, hanem minden más nomadizáló népnek is hordozható istentiszteleti szertartási edénye vagy oltára lehetett.

A vonulási irányokkal kapcsolatos tévedések alapvető oka a vizsgálat nem eléggé nagy vagy széles történelmi időszáma. Így az „oda-vissza” jellegű vonulásoknál csak a „vissza” kerül az észlelési mezőbe, ami a vonuló nép eredetével kapcsolatban tévedésre vezet.

b) Genetikai alapon sem lehet a magyarokat Belső-Ázsiából eredeztetni, mert bár a mai magyar népesség kb. 10 %-a eredhet onnan, a 90 %-a viszont nem. Vö. a I/7. Genetikai vizsgálatok eredményei c. fejezetben írottakkal.

2. A magyarokat a finnugornak nevezett, főleg vogul és osztják népcsoportok testvéri szomszédságából eredeztetik.

A magyarok nem abból a csoportból erednek, hanem az előbb már említett, az Urmia-tótól a Szir-darja folyóhoz vonult matian/mater magyarok kis része összeolvadhatott a vogulok és osztjakok eleivel, így felerősíthette az ő nyelvük és a magyar nyelv közötti rokonságot.

Általában a finnugornak nevezett népek és a magyar között nyelvrokonság azért mutatható ki – éppúgy, mint a magyar és az ógörög, török, szerb, szláv stb. nyelvek között is –, mert mindezekbe a nyelvekbe hajdanában beolvadt az általam kárpáti-dinári-turáninak nevezett magyarokon népcsalád valamelyik népének, vagy több népének egy része.

Ez a népcsalád olyan lehetett, mint ma pl. a szláv, melynek tagjai (orosz, lengyel, cseh, szlovák, horvát, szerb, bolgár stb.) ugyan eltérő, de lényegében azonos, vagy hasonló nyelven beszélnek.

3. A magyarokat azonosítják az egyik népcsoportjukkal, pl. Álmos és Árpád magyarjaival, vagy a keleti ogur/onogur-magyar néppel, a többiről pedig nem vesznek tudomást. Így valamely részgazságot általánosítva tévednek is.

4. A magyarok létrejöttét különféle finnugor és zömében török törzs, valamint másféle néptörzsek keverékeként csak Kr. u. a 800-as évektől, a vérszerződéssel Álmos fővezérré választásától számítják.

E felfogás rendkívül káros, mert alapul szolgál ahhoz a téveszméhez, miszerint a magyarok – ha Kr. u. kb. 800 előtt nem is léteztek – nem rendelkeztek saját nyelvvel és kultúrával, hanem minden nyelvi és kulturális örökségüket más népektől vették át. Ez nem igaz. A magyar és

más népek között a nyelvi és kulturális hasonlóságok túlnyomó többsége nem a magyarok által történt átvétel más népektől, hanem közös eredetű, a kárpáti-dinári-turáni nép- és nyelvcsalád beolvadt tagjaitól származó hagyomány az érintett népeknél. Az említett téveszme sokszoros hibája, hogy

– a hét törzs nagyobb részét nem tekinti magyarnak, holott Anonymus szerint a hét fejedelmi személy mindegyike magyar volt: hetumoger = hét magyar;

– két különböző dolgot összekever és azonosít: Álmos fővezérré választását és a magyarság kialakulását, holott a vérszerződés nem a magyarság kialakulásáról, hanem csak a magyarok egyik népcsoportjánál Álmos fővezérré választásáról szól;

– a magyarok másik két ágáról, a székelyekről és az ogur/onogur-magyarokról, valamint a magyarok északi népágából már korábban a Kárpát-medencébe költözött magyarokról nem vesz tudomást, vagy azokat nem tartja magyaroknak; illetve 5 magyar honfoglaló hullámból csak az 5.-et, az utolsót (Álmos és Árpád népét) veszi figyelembe;

– a rövid történelmi időszámból kimarad a magyar őstörténet közel 3000 éve.

Anonymus szerint Magyarország a vérszerződés előtt is létezett: „Mikoron pedig Álmos vezér érett korra jutott vala, ...az ország minden dolgát azon időben az ő tanácsával és segedelmével végezték” (IV. fejezet).

„Attila király...nemzetségéből származott volt Álmos” (V. fejezet) – így a dinasztia, nem pedig a nép volt hún eredetű.

A vérszerződéssel „Álmost...vezérökké és parancsnokukká választák magoknak” s arra esküvének, hogy „vezérök mindig Álmos nemzetségéből legyen” (V–VI. fejezet).

A vérszerződés tehát nem a magyarok létrejöttéről szól, hanem arról, hogy a fővezér ezután mindig egy család, Álmos családja tagjainak sorából kerüljön ki dinasztikus öröklődés útján, ne pedig a különböző törzsek arra alkalmas vezetői köréből történő választás útján.

5. A magyarokat azonosítják a kimmerekkel, szkítákkal, szármatákkal, húnokkal, avarokkal, türkökkel, vagyis minden jelentősebb birodalmi névvel illetett néppel; illetve azok közül az egyikkel, másikkal, vagy egyszerre többel, avagy minddel is.

Ez így nyilvánvalóan nem lehet igaz, mert a soknemzetiségű vagy sok népet összefogó birodalmak különféle népei nem lehettek mind magyarok, az eme téves felfogást képviselők pedig a sokféle nép körében nem nevezik

meg konkrétan a magyarokat. Bár a magyarok egyik-másik csoportját illeték birodalmi, pl. hún, vagy türk névvel is, ez nem jelenti azt, hogy valóban húnok, vagy türkök lettek volna, hanem csak azt, hogy hún, vagy türk névvel illetett magyarok voltak. [Ezt egyéb körülményekből lehet megállapítani szerencsés esetben.]

Azt helyes vizsgálni, hogy a nevük és egyéb körülmények alapján azonosítható, pl. matian, mater néven szereplő magyarok mikor, hol, milyen kapcsolatban voltak az említett birodalmak egyik, vagy másik népével, vagy a konkrétan nem ismert, általánosan megnevezett birodalmi néppel.

A birodalmi nép olyan, mint pl. régen a római, nem régen a szovjet nép volt, melyekhez igen sok különféle nép tartozott. A második világháborúban ruszoknak, oroszoknak nevezték az oroszokon kívül az összes többi birodalmi népet (pl. kazakot, türkmént, grúzst stb.) is.

(6) A magyarokat valamely magyarokon néppel azonosítják, vagy attól származtatják.

a) A magyarokat azonosítják valamely magyarokon néppel a valamilyen fokú nyelvrokonság alapján pl. törökkel, pelazggal (ógöröggel), etruszkkal, sumerral, finnugorral stb.

A magyar nép és nyelv nem azonosítható egyik rokonnéppel és nyelvvel sem, mint ahogy pl. az ukrán sem azonosítható a csehkel stb.

b) Ugyancsak helytelen a magyarokat a valamilyen fokú nyelvrokonság alapján valamelyik rokon néptől származtatni, mint ahogy az ukránokat sem lehet a csehektől származtatni és fordítva sem.

7. Összekeverik a magyar népet a magyarokon néppel, vagy népekkel és magyarnak nevezik az összes magyarokon népet. Ez éppúgy helytelen, mintha pl. az összes szláv népet csehnek neveznék.

8. A magyarok őshazáját a Kárpát-medencében lévőnek tekintik. Ez nem több bizonyíthatatlan feltételezésnél.

A protoméd és/vagy kimmer eredetű sziginnák és agathürszökök a Kárpát-medencében Kr. e. kb. 1500-tól, vagy akár korábban magyarokon, akár később magyar népek megjelenése ott éppúgy nem indokolja a magyarok ottani őshazáját, mint arra irányuló más egyéb feltételezés, vagy albizonyíték sem.

[Pl. az R1a genetikai jelző is csak magyarokon népre utalhat; úgyszintén pl. a 7500 évesre becsült szentgyörgyvölgyi, nagyrészt magyarul

hangzósítható rovásírás-jeleket viselő kerámia-tehén szobrocska, melyen a jelek megfejtésével Varga Géza íráskutató foglalkozik.

A rovásírást a kárpáti-dinári-turáni magyarokon népcsalád fejleszthette ki, s azt kisebb-nagyobb eltérésekkel alkalmazták az ún. selyemút környékén élő népek is. A selyemúton nemcsak áruk áramlottak és cserélődtek, hanem tudományos, vallási és kulturális ismeretek is.]

9. A magyarok és nyelvük létezését pl. 20–30 ezer évvel, vagy még többel ezelőtti időtől vélik megállapíthatónak.

A vizsgálataim szerint Kr. e. kb. 2000-nél korábbi időből a magyar nép és nyelv létezése (megfejtett) írásos források hiányában nem dokumentálható, ezért nem bizonyítható (bár a létezése nem zárható ki).

10. A magyar népet és nyelvét elsüllyedt földrésről, vagy Földön kívüli lényektől eredeztetik.

Ez úgyszintén nem bizonyítható feltételezés.

Csupán a gondolat és a hit világába tartozó állításokat éppúgy nem lehet bizonyítani, miként cáfolni sem.

11. Az őshaza- és az őstörténet-kutatás eredményességét lehetetlennek tartó nézetek.

a) Az egyik ilyen nézet szerint a népek pulzálva (lökötve, váltakozó irányokba egymást űzve) vonultak Euráziában ősidők óta, így az őshazájuk és az őstörténetük nem határozható meg.

Ezzel szemben időben és térben egyaránt lehet eredményesen kutatni az ősiséget addig, ameddig az időben visszafelé haladva adatokat, támpontokat lehet találni a korábbi népnév-változatok, hazák és történesek felderítéséhez. A népek nemcsak pulzáltak, tartósan letelepedve is éltek.

b) A másik nézet szerint a lovasnomád sztyeppe civilizáció keretében a magyarság része volt a nagy birodalmi népalakulatoknak (kimmer, szkíta, szármata, hun, avar, türk, pártus stb.), melyek folyamatosan változtak népi összetételükben és szervezeti formájukban egyaránt. Ebből a folyamatból a magyarságot kiragadni vagy abban megragadni nem lehet; önálló őstörténetét feltérképezni nemcsak lehetetlennek tűnik, hanem hiábavaló is.

Ezzel szemben lehetséges az említett folyamatokban a magyar nép őseinek a magyar népnév régi változatai alapján történő megkülönböztetése minden nagy birodalmi népcsoportosulástól, illetve azon belül.

Helytelen a magyarság feloldása a birodalmi népcsoportosulásokban, mert ez a feltárható magyar őstörténet elkenése, tagadása.

Egyébként úgyszintén helytelen a magyarságot kizárólag lovas nomád sztyepei népnek tekinteni, mert csak az **is** volt, de még földművelő, iparúzó, hegyvidéki és város lakó nép **is** volt.

A részizgazság általánosításában akkora a tévedés, amekkora az egész igazság és a részizgazság közötti különbség.

V. Az eltérő magyar őstörténeti elgondolások lehetséges és szükséges egységesülése

A valós részizgazságot tartalmazó, de egymástól eltérő magyar őstörténeti elgondolások egységesülése, vagy egymáshoz közeledése lehetséges és szükséges az új alapokon nyugvó magyar őstörténet keretében.

Igen kedvezőtlen az a jelenlegi helyzet, amelyben úgyszólván minden magyar őstörténeti kutató más-más elgondolást képvisel és hirdet.

Így a magyar őstörténet iránt érdeklődő, azzal kapcsolatos előadásokat hallgató, könyveket olvasó ember nem tud eligazodni a különféle álláspontok között.

[Az egyik ilyen ismerősöm, aki szinte minden előadást meghallgat és könyvet elolvas a magyar őstörténetről, a kérdésemre, hogy „No, és mi a véleményed?”, azt válaszolta tömören, hogy „Semmi. Nem tudom.” Ő ugyanis – mondá – nem tudja ellenőrizni a különféle álláspontokat és eldönteni, hogy melyik helyes, melyik helytelen, mivel nem őstörténetkutatással foglalkozik.]

Ha a magyarok őshazáját pl. az egyik kutató Belső-Ázsiába, a másik a Kárpát-medencébe, a harmadik É-Ny-Szibériába, a negyedik D-Mezopotámiába, vagy akár Egyiptomba, az ötödik a Balkán-félszigetre, a hatodik Közép-Ázsiába s. í. t. helyezi, akkor nyilvánvalóan nem lehet mindez így igaz.

Ezen állítások valóságtartalma az lehet, hogy nem a magyarok, hanem más, de magyarrokon népek eljuthattak oda, élhettek azokon a területeken is. Ám a magyar népnév régi változataival és egyéb körülményekkel a magyarok őshazáját egyik fentebb említett területen sem lehet bizonyítani, csak az Urmia-tó környékén. Ebben megegyezhetnének az említett eltérő álláspontok képviselői.

Nem könnyű ilyen közmegegyezésre jutni, mert a kutatók egy része makacsul ragaszkodik az álláspontjához.

A közmegegyezés azonban nemcsak kívánatos, hanem az ideje is elérkezett már, a lehetősége is fönáll.

A széthúzás ezen a területen is káros és tudatromboló hatású.

A széttagolt, eltérő álláspontok képezik a jelenlegi helyzet hátrányos oldalát. A helyzet előnye viszont, hogy sokféle elgondolás jött létre, és szinte mindegyiknek van részleges valóságtartalma.

Ezek a valóságtartalmak, a nekik megfelelő helyes felismerések és megállapítások illeszkednek a magyar őstörténet új alapokon nyugvó folyamatrendszerébe. (Ennek lényege az Összefoglalásszerű bevezetés c. részről olvasható.)

Az egészében ugyan általam helytelennek vélt néhány magyar őstörténeti elgondolásban mégis részleges és helyes valóságtartalomnak tekinthető például:

– Valóság több ujgur és magyar néprajzi és más hasonlóság, tévedés viszont a magyarokat Belső-Ázsiából, vagy az ujguroktól származtatni. (Vö. a IV. fejezet 1. tételével.)

– Valóság a finnugor–magyar nyelvi rokonság (főleg a vogulokkal és osztyákokkal), tévedés viszont a magyarokat tőlük, vagy a testvéri szomszédságukból eredeztetni. (Vö. IV/2. tétellel.)

– Valóság a magyarok egykori „fekete” (Álmos és Árpád vezette) és „fehér” (onogur) népcsoportja, tévedés viszont bármelyiket, vagy akár mind a kettőt az egykori magyarok összességének tekinteni. (Vö. a IV/3. tétellel.)

– Valóság lehet a hajdani „vérszerződés”, súlyos tévedés viszont a magyarság létrejöttét ahhoz kötve és attól kezdve számítani. (Vö. a IV/4. tétellel.)

– Valóság a magyarok egykori kapcsolata több birodalmi néppel, tévedés viszont a magyarokat azonosítani bármelyik, több, vagy az összes birodalmi népcsoportosulással. (Vö. a IV/5. tétellel.)

– Valóság a magyarok és a magyarrokon népek rokonsága, tévedés viszont a magyarokat bármelyik rokonnéptől származtatni, úgyszintén azonosítani bármelyik, vagy az összes magyarrokon néppel. (Vö. a IV/6–7. tétélekkel.)

– Valóság a Kárpát-medencében is magyarrokon népek régi jelenléte, tévedés, vagy bizonyíthatatlan állítás viszont a Kárpát-medencét a magyarok, vagy akár az összes magyarrokon nép őshazájának tartani. (Vö. a IV/8. tétellel.)

– Valóság lehet a magyar és a magyarrokon népek és nyelvek akár 20–30 ezer évvel ezelőtti, vagy még korábbi időponttól való létezése is, ez azonban írásos források hiányában kellően nem bizonyítható, illetve csak közvetve valószínűsíthető. (Vö. a IV/9. tétellel.)

– Valóság egyfelől a különböző népek esetenként egymást is üzve különböző irányokba vonulása Euráziában ősidők óta; másfelől a sztyeppei civilizáció keretében is a magyarság részvétele nagy birodalmi népalakulatok közösségében; tévedés viszont ezek alapján lehetetlennek tartani az őshaza- és őstörténetkutatás eredményességét. [Ha nem is az elmúlt idő teljes végtelenségében visszafelé, de eredményes lehet az addig, amíg megfelelő adatok, támpontok állnak rendelkezésre a nép azonosítására, vonulására és kapcsolataira.] (Vö. a IV/11. tétellel.)

A csupán a gondolat és a hit világába tartozó állítások (Vö. a IV/10. tétellel.) kivételével tehát minden, egyébként a maga egészében alapvetően téves magyar őstörténeti elgondolásnak van olyan részigazsága, részleges egykori valóságtartalma, mely integrálható (beilleszthető, csatlakoztatható, összegeezhető) a magyar őstörténet új alapokon nyugvó rendszerébe(n).

A különböző magyar őstörténeti elgondolások egymáshoz közeledése, lehetséges egységesülése időigényes, de már elkezdődött folyamat.

VI. A székely magyarok 1. népágának/nemzetségének a Halys folyótól a Balkánon át a Kárpát-medencébe vonulását megerősítő körülmények

A) A székely név változatainak főbb jelentései sumer nyelven:

1. tündöklő, lemenő Nap felőli (= nyugati), v. az ilyen Nap tisztelője, v. a lenyugvó Napisten [népe];
2. a tiszta, szűzi nőstény szarvas (jelképű istennő, ^d Nin-szakil-la) [népe];
3. az isteni, égi Víz, Tűz, Ég/lég, Föld és az Élet [tisztelője];
4. az isteni szarvasgida, -tehén, -bika, v. ilyen jelképű istenség [népe, tisztelője];
5. a Nap, nap, fény, idő, időjárás, vihar tisztelt szarvasa [népe];
6. előbbi székhelyfoglaló, korábbi betelepülő.

A székely és a szkíta név lényegében azonos jelentésű is:

szkíta = a fenséges, lemenő nap felőli (= nyugati); a Föld, a Világ szarvasától való.

B) 16 körülmény támasztja alá a székelyek 1. nemzetségének Kisázsian és a Balkán-félszigeten át történt vándorlását a Kárpát-medencébe:

1. Ptolemaiosz Dalmatia lakói között sorolja fel a szikulótának nevezett székelyeket.
2. Plinius M. szerint a szikulóták 24 szárdesz (kisázsiai városi) dekuria (= 10 fős katonai raj) kiállítására voltak kötelezve.
3. VII. Kónsztantinosz bizánci császár a VII. sz.-i eseményeknél a dalmátok, horvátok, szerbek szomszédságában zachlumoknak nevezi őket, mely a székelyek szlávósított zakul stb. névváltozatának felel meg.
4. A dalmát (dal-mat[ian]) név jelentése: eltávozott, korábbi matian, az égi fenséges (a legfenségebb) anya el-/tovavezetettje/-vezéreltje, ill. az anya eltávozottja, tovavezetettje [népe]. Ez jól illik a Halys folyótól eljött matianokra.

Eszerint a dalmátok eredetileg – a közhiedelemmel ellentétben – nem általában illírek, hanem közelebbről a halüsi matianok egyik csoportja lehettek. Ezt alátámasztja, hogy miután Kr. e. az 5. sz.-ban megszűnik a matianok emlegetése a Halüsnál, Kr. e. a 2. sz.-ban megjelenik a szerepeltetésük Dalmatiában szikulótákként a Balkánon, így Kr. e. az 5–2. sz. között vándorolhattak át.

Erre az időszakra esik a dalmátok több államalapítási kísérlete is, pl. Kr. e. 180 körül, melyeket a rómaiak megücsösítettek (168-tól Illiricum provincia). Több körülmény szól az illírek kisázsiai eredete mellett, s nevük többféle nép gyűjtőnévének tekinthető.

5. A székelyeknél Babba Mária tisztelete emlékeztet a mezopotámiai Bau/Babba, a Gilgames eposzban szereplő Hubaba, a kisázsiai Kubaba istennőre, sumer értelmezésben Ku_{1,3}-babbar, A Napisten szülője, Az ezüstös, tükrös, aki talán a telihold tükrében nézegeti magát. Így lehet a Hold a székely hagyományban Babba Mária és „a jó Isten”, „új király” is.

6. Dámáség istenségünk nevét is a székely hagyomány őrizte meg. A név ség, sék, szég, szék összetevője a székely népnévnek is egyik része: szek-el = isteni (el) szarvastehén/szarvasbika, Tűz, Víz, Ég/lég, Föld stb.

Az istenség nevét helységnevek is őrzik a Kaszpi-tó partján (Damszyk), Szíriában (Damaszkusz), a Balkánon (Damaszta, Dames) és a Kárpát-medencében (Damása, Ipoly-Damásd, Kalotadamos stb.)

Damas nevű óriás/isten(ség) szerepel a kisázsiai hitregékben és Noé leszármazottjaként magyar krónikákban az Álmus-dinasztia egyik őseként.

Damaszkusz város preszemita istennőjének ikonografiája (tornyos korona, kezében is korona és bőségszaru) teljes összhangban áll a név sumer jentéseivel, pl. Da-ama-szik₉ = Bizony ő a bőségszaru (jelképű) anya; stb.

Mind Babba Mária, mind Dámáség nevének megőrzéséhez hozzájárulhatott a székelyek 1. népágának/nemzetiségének hajdani kisázsiai jelenléte. Ugyanakkor e hagyományok megerősítik e székelyek hajdani kisázsiai és balkáni jelenlétének feltételezését.

7. A Csíki Székely Krónika szerint: „Éppen olyan eredetűek (a székelyek), mint a pannóniai magyarok, a hátrahagyott rokon néptörzsektől, illetve a többi (rokon) néptől székelyeknek nevezettek a híres nemes Attila szkíta népéből”.

a) A krónikában 14 görög kifejezés utal az egykori görög-székely kulturális kapcsolatokra.

b) A székelyek nemzeti áldozó kelyhe eredetileg Anakharsisz szkíta bölcstől származott (élt Hérodotosz előtt kb. 100 évvel). A bölcs, aki sokat időzött Görögországban, feltehetően ott hagyta a kelyhet, s az a görögöktől kerülhetett a székelyekhez.

c) Árpád idejéig a székelyeket a rabonbán, azaz isten- és királyhelyettes, főintéző, főbíró vezette. A rabonbán név lehetséges sumer és akkád eredete nem zárja ki a semita kultúrhatást sem, mely a székelyeket már Kisázsában is érthette Cilicia és Kappadócia felől egyaránt.

8. Az egyik székely regösének refrénje ógörög nyelvű: De hó reme róma! = De a szó, a mondás (rhéma) [varázs]erő, hatalom (rhóma)! Ez is görög-székely kulturális kapcsolatra utal.

9. A székely nép kettéválása Attila halála után. Kézai krónikája szerint Csaba 15000 húnnal Görögországba menekült (anyja a görög császár lánya volt), onnan pedig visszatért Szkítiába.

Maradtak még a húnokból 3000-en, kik egész Árpád idejéig a Csigla mezején maradtak és ott többé nem húnoknak, hanem székelyeknek hívták magukat.

Valószínű, hogy a székelyek egy része Csabával ment Görögországba más hún népcsoportokkal együtt, s csak a székelyek másik része maradt a Csigla mezején.

10. Ezt valószínűsíti a Volgától nyugatra bolgár keretben jelzett eszkil, eszkel, szekil, szekel székely nép feltűnése, mely 805. táján a Kárpát-medencébe költözött és ott egyesülhetett a Csaba idejétől is ott lakó testvéreivel. Egy részük az Őrségben is letelepedhetett.

Ez a szekel, szekil, eszkil, eszkel „bolgár” (helyesen: székely-magyar – bolgár szövetségű/társulású) népág úgyszólván kétszer végigjárta Szkítiát, ahol kabar néprész is csatlakozhatott hozzá.

Lehet, hogy zömét tekintve a Csabával keletre vonuló néprész korábban keletről jött a húnokkal s éppen ezért is ment vissza keletre, s talán „szkíta” [szkíta birodalmi] meót/meét (= protoméd)-iazamata népcsoport volt.

11/a) Az orosz őskronika szerint „fehér magyarok (ugrok) jöttek Herakleiosz császár korában (610-641), majd a fekete magyarok (ugrok) mentek Kiev mellett Oleg idejében (872-912). Krónikáink azonban nem említik a fehér magyarokat, talán azért, mert korábban betelepülő székelyeknek tekintették őket. Ám sokkal valószínűbb, hogy Emese álma jelképében dinasztia-váltás történt, s Álmos, Árpád már fehér magyar fejedelmek voltak. Így Árpád a fehér magyarok bejövételét saját honfoglalása részének tekinthette, annál is inkább, mert honfoglalását az Anonymus által „kunoknak” nevezett fehér magyarokkal együtt hajtotta végre, akiknek egy része a Kárpátok előtt csatlakozott hozzá.

b) A székelyek három népága/nemzetisége lehet:

1. Halüszli matianok mint balkáni szikulóták vagy zachlumok + lehetséges kiegészülésük „szkíta-szármata” magyarokkal [ez utóbbi 2/a csoport is lehet] (pl. száuromata, királyi szármata (szai), thiszamata, száudarata, materea v. meterea turba és jazig, alán csoportok valamelyikével, vagy egy részével. [Zömében ez a csoport maradhatott a Csigle mezején.]

2. Attila hunjaival jött „szkíta” fekete magyarok [2/b csoport is lehet] (pl. meót/meét (= protoméd) vagy iazamata csoportok + esetleg fekete hun néprészek. [Zömében ez a csoport vonulhatott Csabával Szkítiába, ahonnan eszkil/szekel/székely-magyar – bolgár szövetségben jöhetett vissza talán bolgár és kabar népcsoporttal együtt.]

3. A fehér magyarok, Anonymusnál „kunok” egy része (is csatlakozhatott a székelyekhez. Galad székely rabonbán seregében „kunok” is harcoltak eleinte Árpád hadai ellen) + lehetséges kiegészülés bolgár, bulak-blak és fehér „hún” uar-khionita (várkun) néprészekkel.

A székelyek így a magyarság teljességét képviselhetik.

12. A székelyek és a magyarok embertani jellegének összevetése (Henkey 2002) azt mutatja, hogy a székelyeknél a magyarra jellemző főbb embertani típusok az összes magyarok átlagánál nagyobb arányban vannak jelen. Különösen megerősíti a székelyek Kisázsian keresztül vándorlását közöttük pl. a keleti dinári (kisázsiai) típus 4,1 %-os aránya az összes magyaroknál mutatózó 2,7% mellett (52 %-os eltérés).

13. A székelyek pálmát utánzó díszítményei (Huszka 1930) asszír, mikénei és bizánci párhuzamokat mutatnak. Ilyen hatás a kisázsiai és balkáni vonulást támasztja alá, ahol a pálma gyakori növény, viszont pl. a Fekete-tenger északi térségére nemigen jellemző.

14. Az asszír párhuzam is erősen valószínűsíti az Urmia-tó térségéből elköltöző néprészek kiindulási körzetét:

a) Az Urmia-tótól délre élő népcsoport költözhetett el a Halüsz folyó vidékére, mivel először és leginkább őket érte az asszír katonai és társadalmi nyomás, s a székelyek Damaség istenségének szarvasgriff-ábrázolása a közeli lurisztáni területéről került elő. Vö. a **2. képmellékleten**.

b) Az Urmia- vagy Matian-tó térségében élő népcsoport vonulhatott kelet felé.

c) Az északi matian népcsoport pedig észak felé költözhetett a Kaukázuson is túlra.

15. Galad v. Gálad bánági vezér székely rabonbánként tűnik elő Árpád honfoglalása idején. [A nevek jelentése: Galad(u) = Nagy (Gál) atya, v. Nemző nagy atya; rabonbán(u) = nagy nemző; alkirály stb. (A római, majd a bizánci császár alkirálya.) A Gál szót család- és személyneveink is örzik.]

Nem szép dolog egyes szerzőktől a Nagy atya nevét „galád”-nak, piszkosnak stb. értelmezni; alkirály nemigen viselhet ilyen nevet, legfeljebb ellenségei által adott gúnynévként.

Anonymus előadásában Árpád először sereget küld Gálad ellen, aki kúnok, bolgárok és blakok (bulakok) segítségével száll szembe vele, majd békét kötnek (44. fej.). Később (50. fej.) a Csepel szigetről a bihari vezér ellen induló Usubu és Velek serege nem egyenesen Kelet felé vonul, hanem tervszerű kitérőt tesz a Körös-Maros-közbe, hogy az elébük jövő székelyekkel szövetségben együtt vonuljanak Menumorout (Mén-Marót) ellen.

Fontos, hogy Gálad seregében kunoknak nevezett fehér magyarok is harcoltak a székelyekkel együtt, s a székelyek egyik nemzetségévé is válhattak. Ugyanakkor a kunok egy része a Kárpátoktól Keletre csatlakozott Árpád magyarjaihoz, és együtt foglalták el a Kárpát-medencét a székelyek közreműködése mellett, ill. együtt szabadították fel az ott élő testvéreiket.

A fehér magyarokat Anonymus azért nevezheti kunnak, mert az uar-khionita vagy várkun „avarok” körébe sorolhatja őket, akik Simocatta szerint álavarok voltak.

16. Aczél József (1926) bemutatja, hogy a székely-magyar rovásírás jelei leginkább az óhellén és a föníciai jegyekkel mutatnak nagyfokú azonosságot és hasonlóságot. Ezt megerősíti Forrai Sándor (1994) is: „Kimutatom a székely-magyar rovásírás föníciai alapjelekből kifejlesztett egységes jelrendszerét... A föníciai térség népeinek legtöbbjéről azt tartják, hogy a Kaukázus vidékéről kerültek oda, és az ural-altáji nyelvközösségbe sorolják őket, hozzájuk veszik még a hurritákat és a pelazgokat is, mint pl. Hommel, Albright, a magyar Supka és az orosz Djakonov. Sebestyén Gyula a Földközi-tenger-melléki csoportba sorolja a pelazg, etruszk, latin és az ógörög rovásírásokat.” Föltehető, hogy rovásírással nemcsak a székely, hanem a többi matian-magyar népcsoport is rendelkezett.

Az ismertetett 1–16. pontban vázolt körülmények mind megerősítik a Halys-vidéki matian-magyaroknak, vagy azok egy részének a székely magyarok 1., alapvető csoportjaként Kisázsian és a Balkán-félszigeten keresztül a Kárpát-medence déli térségébe történt vándorlását.

A székely magyarok 2. és 3. népágának/nemzetségének útja nyugat felé a Fekete-tenger és a Kaszpi-tenger északi partvidékének térségén át nem igényel itt az említetteken túlmenően egyéb indoklást.